

Våra älskade husdjur

Tio medarbetare berättar om människans bästa vänner

PÅ STARK NEDGÅNG

**Distanskurser
lönar sig inte**

SID 4

NY DEKAN PÅ PEDAGOGEN

**Porträtt av
Åke Ingerman**

SID 16

LAGAR ÅSIDOSÄTTS

**Oklara anställningar
kritiseras**

SID 26

Den ljusnande framtid är vår

LÄSÅRET GÅR MOT sitt slut och på det ena lastflaket efter det andra passerar glädjetju-tande blivande studenter förbi universitetets huvudbyggnad i Vasaparken. Samtidigt pågår examensceremonier inne i vår vackra aula dit föräldrar och andra nära och kära kommit för att gratulera våra nuvarande studenter till den stora dagen. Jag hoppas att alla kan se fram emot en ljus framtid.

Framtidens arbetsmarknad för högutbildade utmålas ofta negativt i den offentliga debatten. En allt vanligare bild, som tyvärr många har anammat, är att universitet och högskolor inte anpassar sina utbildningar till arbetsmarknadens och framtidens behov, att det finns en så kallad matchningsproblematik. Det har dock visat sig att faktaunderlaget för sådana påståenden ofta har stora brister, något som bland annat visas i en rapport av Daniel Berlin vid vårt Forsknings- och innovationskontor. Vad vi säkert vet är att arbetslösheten är betydligt lägre bland individer med högre utbildning och att de ofta byter arbetsuppgifter och yrkesroller under sitt yrkesliv.

EN AKADEMISK EXAMEN ger ämneskunskaper men tränar också förmågan att tänka kreativt och analytiskt och uppmuntrar ett kritiskt förhållningssätt. Det är med dessa kompetenser, viktiga för att kunna möta de förändringar som samhället genomgår i en allt snabbare takt, som våra studenter kommer att vara med och driva samhällsutvecklingen i såväl näringsliv som offentlig sektor.

FOTO: JOHAN WINGBORG

Det talas idag mycket om behovet av innovation och att innovativa miljöer behöver olika kompetenser för att vara fruktbara. För att kunna skapa sådana miljöer måste arbetsgivare i betydligt högre grad än idag öppna upp för detta när de söker nya medarbetare.

Diskussionen om att det på svensk arbetsmarknad finns en så kallad ”mismatch” på arbetsmarknaden är i mina ögon hämmande. Den riskerar att leda till att det blir politiken som bestämmer vilka utbildningar som ska finnas på universitet och högskolor istället för att de ger oss förtroendet att själva utveckla utbildningsutbudet. Min förhoppning är att regeringen fullföljer sina utlovade planer på att ge oss fler fria, inte öronmärkta, utbildningsplatser.

JAG HOPPAS OCKSÅ att högre utbildning ska vara ett mål för många av de ungdomar som nu lämnar gymnasiet oavsett bakgrund. Regeringen har signalerat vikten av breddad rekrytering och Universitets- och Högskolerådet, UHR, har begärt in information om hur vi arbetar med denna komplexa fråga. Detta är ett stort och utmanande område men grundläggande måste vara att högre utbildning är till för alla med motivation och förutsättningar.

En annan fråga på regeringens bord är internationalisering, och då handlar det om långt mer än om antalet inresande och utresande studenter. Det jag kan se är att vi behöver stimulera våra studenter att resa ut för att få den erfarenhet som utlandsstudier kan ge. Lika viktigt är det att vi ökar vår attraktionskraft när det gäller att få internationella studenter att bedriva studier hos oss, europeiska såväl som icke-europeiska. Den senare gruppen har ju minskat dramatiskt efter införandet av studieavgifter och jag hoppas verkligen att de signaler som i vår dykt upp om generella studieavgifter inte drivs vidare. Utbildning ska, som jag sa tidigare, vara tillgänglig för alla och är viktig såväl för individen som för samhället.

Till sist vill jag tacka er alla för goda insatser under läsåret. Nu laddar vi batterierna och ses igen när sommaren går mot sitt slut. Då väntar nya och spännande utmaningar.

Åke Ingerman

GU JOURNALEN

EN TIDNING FÖR GÖTEBORGS
UNIVERSITETS MEDARBETARE

Sommar

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE
Allan Eriksson 031 - 786 10 21
allan.eriksson@gu.se

REDAKTÖR & STF ANSVARIG UTGIVARE
Eva Lundgren 031 - 786 10 81
eva.lundgren@gu.se

FOTOGRAF OCH REPRO
Johan Wingborg 070 - 595 38 01
johan.wingborg@gu.se

GRAFISK FORM & LAYOUT
Anders Eurén 031 - 786 43 81
anders.euren@gu.se

MEDVERKANDE SKRIBENTER
Helena Svensson & Torsten Arpi

KORREKTUR
Robert Ohlson, Välskrivet i Göteborg

ADRESS
GU Journalen,
Göteborgs universitet
Box 100, 405 30 Göteborg

E-POST
gu-journalen@gu.se

INTERNET
www.gu-journalen.gu.se

UPPLAGA
5 500 ex

ISSN
1402-9626

UTGIVNING
7 nummer/år
Nästa nummer ute i mitten av september 2015

MANUSSTOPP
31 augusti 2015

MATERIAL
För obeställt material ansvarar ej
För ej signerat material ansvarar
redaktionen

Citera gärna, men ange källan

ADRESSÄNDRING
Gör skriftlig anmälan till Ingalill Allvin,
inga-lill.allvin@gu.se

OMSLAG
Åke Ingerman, ny dekan på
Utbildningsvetenskapliga fakulteten
Foto: Johan Wingborg

TRYCKERI
Billes Tryckeri AB

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

REKTOR HAR ORDET

- 2 En alltför negativ bild av framtidens arbetsmarknad.
- NYHETER**
- 4 Lärosätena skär ner på distansutbildningar.
- 6 Satsning på 3 miljoner kronor kan rädda kurser från nedläggning.
- 7 Så många röstade i de första interna elektroniska valen.
- 8 Vicerektor positiv till regeringens plan om långsiktighet.
- 9 Nästan 1500 personer sökte sommarkursen i klimatförändringar.
- 10 Vi står inför en explosionsartad utveckling av datorisering, menar dekan Jan Smith.
- 11 Fokus på hälsa när GU arrangerar seminarier i Almedalen.
- 12 99 procent röstade på Ingela Dahllöf.
- 13 88-årig dirigent skänker sitt livs verk till UB.

REPORTAGE

- 14 På masksafari med Christer Erséus.

PROFILEN

- 16 Åke Ingerman, ny dekan för pedagogerna, vill stärka forskningen.

REPORTAGE

- 19 Vad betyder husdjur för människan? 10 medarbetare om sina kelgrisar.
- 24 Man måste vara på plats för att kunna stötta de ungas hälsa, menar Maria Magnusson.

DEBATT

- 26 Helge Malmgren vill att ansvar utkrävs och att ledningen inför nolltolerans mot olagliga anställningar.
- 27 Vi har förlorat blicken för vad som en gång var universitetets huvuduppgift, skriver Rune Romhed.
- 28 Är GU:s seminarier endast för ett fåtal utvalda? undrar Cecilia Andréasson.

PÅ SLUTET

- 29 Jörgen Kyle går i pension.
- 32 46 professorer firades med pompa och ståt.

16

Prioriterar familjen

Åke Ingerman, ny dekan på Utbildningsvetenskapliga fakulteten.

19

Människans bästa vän

10 medarbetare om kärleken till sina djur.

32

Bland akademins giganter

Per Karlsson liknade professorn vid en majestätisk ek.

14

Ungas hälsa

Maria Magnusson om arbetet på fältet.

24

Expedition i botan

GU Journalen går under jorden.

Redaktionen: Värna fristående kurser!

DETTA NUMMER av GU Journalen innehåller fyra debattinlägg och ett läsarbrev. Det är vi mycket glada över, debatt är det som inte bara håller liv i en tidning utan främjar ett gott arbetsklimat. Ett inlägg handlar om anställningar vid Humanistiska fakulteten där medarbetare lasats in utan att villkoren för inlasning uppfyllts och där tjänster därför inte har utlysts. Enligt Helge Malmgren handlar det inte om något enstaka fall av försumlighet utan verkar snarare vara en kultur där anställningslagar har åsidosatts, något

som strider mot universitetets krav på objektivitet.

En annan insändare tar upp problemet med ett urholkat utbildningsanslag där administration och annat stöd tar alltmer av resurserna. De som får betala priset är studenterna som får allt mindre av lärarnas dyrbara tid. Ytterligare ett inlägg tar upp svårigheterna att hitta seminarier och andra aktiviteter på GU.

I detta nummer skriver vi bland annat om fristående kurser som minskat kraftigt de senaste åren, vilket i sin

tur har slagit hårt mot distansutbildningarna. Förr i tiden fanns många fler kurser på kvartsfart att välja på. Det är en oroande utveckling eftersom behoven av vidareutbildning och kompetensutveckling aldrig större än nu. Ändå finns positiva exempel, som Naturvetenskapliga fakulteten som har gjort en satsning på bildningskurser som bara kräver grundläggande behörighet. Det grundläggande problemet är att det ekonomiska systemet missgynnar kurser som ofta har en något sämre genomströmning. En

lösning kan vara att erbjuda andra examinationsformer eller satsa på förnyad pedagogik; fördjupningskursen i historia är ett utmärkt exempel. Det är sannolikt svårt att förändra det statliga tilldelningssystemet men en rejäl höjning av prislapparna skulle kunna vända utvecklingen.

Samtidigt står vi inför nya globala utmaningar, där utbudet av gratiskurser blir allt större. Det universitetet kan konkurrera med är kvalitet och hög interaktivitet mellan lärare och studenter. Det måste vi värna om.

Stora utmaningar för di

Under många år ökade de kraftigt, med stöd av regeringen. Men när lärosätena började få ekonomiska problem fick distanskurserna ofta stryka på foten. Så hur ser framtiden ut? Vid GU talar man hellre om en satsning på nätinslag och förnyad pedagogik.

BENGT PETERSSON, föreståndare för PIL-enheten, låter inte förvånad när han tar del av siffrorna.

– Nedgången av distansutbildningar i hela landet hänger ihop med att många fristående kurser har lagts ner. Men det är inte just att slänga ut en massa kurser och program på distans utan att det finns en genomtänkt tanke. De kurser som fungerar bra har förmodligen hög kvalitet, ett bra pedagogiskt upplägg och hög interaktivitet. Brevkurser som var vanliga förr i tiden har förmodligen spelat ut sin roll.

Att distansutbildningarna ökade kraftigt beror delvis på att nätkurserna vid GU fick ett extra stöd på 10 miljoner kronor under tre år, utan krav på avräkning. Detta stöd togs bort 2008.

– När vi delade ut de sista slantarna på kontot var de dystra minner från humanisterna, minns Bengt Petersson.

Under besparingsåren 2011–2013 var

det främst fristående kurser inom både humaniora och samhällsvetenskap som togs bort ur utbudet, vilket drabbade distansutbildningarna.

Mette Sandoff, vicerektor för utbildningsfrågor, menar att distansutbildningar inte är något som GU fokuserar på.

- ISTÄLLET SER VI gärna en utveckling av blended learning, det vill säga en kombination av nätbaserade inslag och salsundervisning med personliga möten mellan lärare och studenter. Här har vi ju också initierat en GU-gemensam infrastruktursatsning samt delat ut medel för utveckling av sådan utbildning.

Sylva Frisk, vicedekan på Samhällsvetenskapliga fakulteten, påpekar att distansutbildningar generellt fungerar bättre om de riktar sig till mer erfarna studenter som redan har en kandidatexamen i bagaget. De lämpar sig sämre för unga, oerfarna studenter.

Bengt Petersson

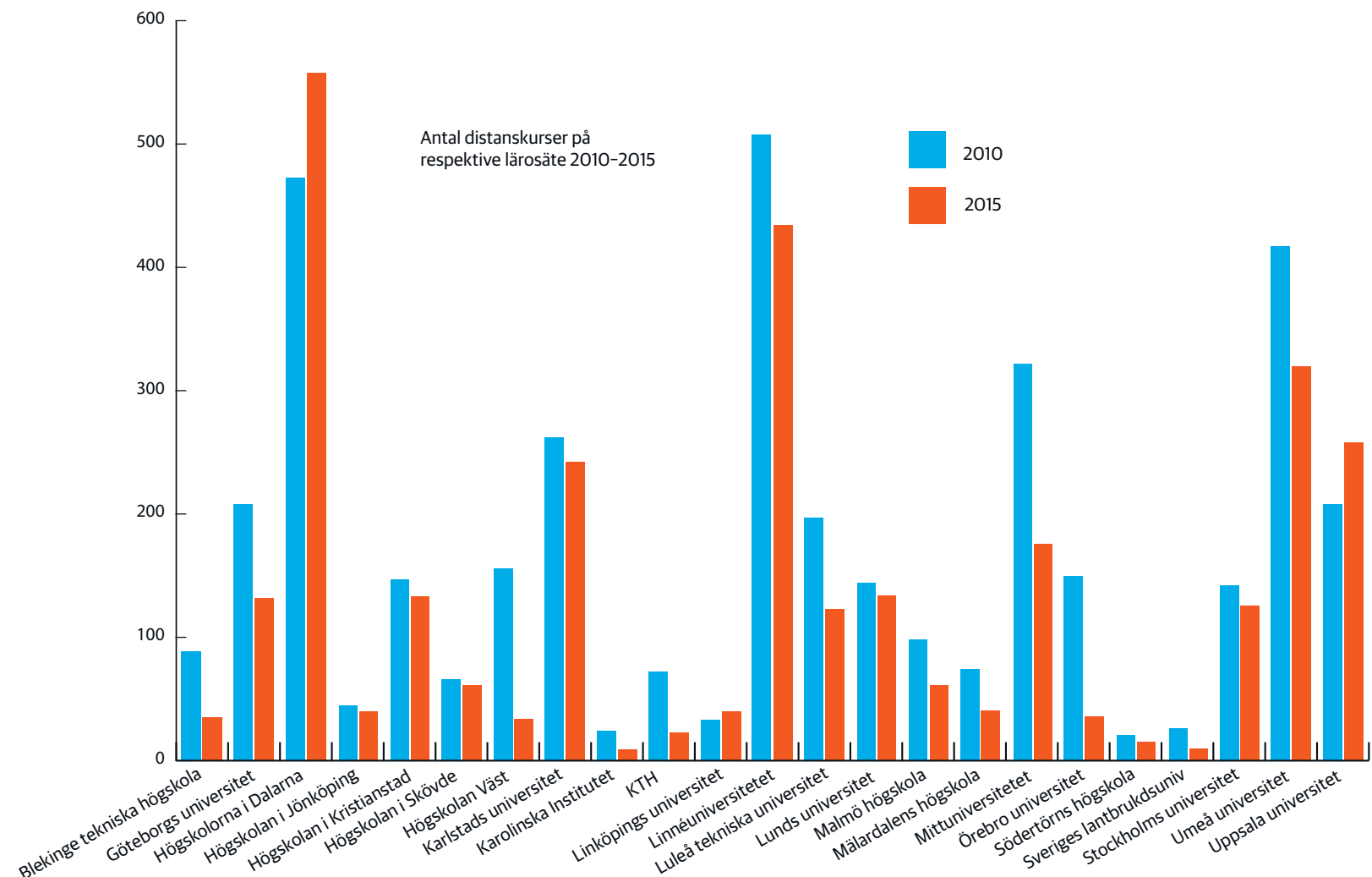
Maria Cavallin Aijmer

– Det kan också vara en bra idé att satsa på unika kurser eller program. Vi planerar exempelvis att starta ett nytt tvärvetenskapligt masterprogram riktat mot EU-tjänstemän som vill vidareutbilda sig.

PÅ HUMANISTISKA FAKULTETEN (med över 80 procent av sina helårsstudieplatser på fristående kurser) menar Åsa Wengelin, vicedekan för utbildning, att ledningen inte har gjort en kartläggning av distanskurser eller formulerat en strategi specifikt för distansutbildningar.

– Det finns distansutbildningar som fungerar väldigt bra. Men det förutsätter ett tillräckligt stort intresse och hög kvalitet. Ett bekymmer med fristående kurser, vilket i ännu högre grad gäller distansutbildningar, är att en del studenter ofta söker fristående kurser i reserv för annat. Grunden är att institutionerna är fria att styra vilken utbildning de vill ha men kravet är att de går runt ekonomiskt.

Ett skäl till minskningen kan vara, enligt Åsa Wengelin, att fakultetens helårsstudieplatser under de senaste åren har minskat med cirka 500.

De senaste fem åren har distansutbildningarna minskat med 24 procent i hela landet. Vid GU är minskningen 37 procent. GU Journalen har begärt ut uppgifterna från UHR:s statistiksystem, vilket innebär att de kan skilja sig från de uppgifter som erhålls ur antagning.se. Lärosäten med färre än 10 distanskurser har ej tagits med.

stanskurser

– Vi har behövt göra strategiska prioriteringar. Från fakultetens sida har det varit viktigt att satsa på utbildningar som vilar på en stark vetenskaplig grund och ingår i kompletta miljöer. Därför har till exempel utbudet av orienteringskurser minskat.

Att genomföra en distansutbildning med hög kvalitet kostar mer än en vanlig campuskurs, vilket kan vara svårt att förena med en humanistisk prislapp, tror hon.

»Jag tror att det är viktigt att tänka långsiktigt och ta ett helhetsgrepp.«

MARIA CAVALLIN AIJMER

– Det ekonomiska system vi lever i gynnar inte kurser med låg genomströmning. Är det väldigt låg prestationsgrad måste man fråga sig om kursen håller tillräckligt hög kvalitet, säger Åsa Wengelin.

Hur viktigt är det att ha ett utbud av distanskurser?

– Varken mer eller mindre viktigt för oss än för någon annan fakultet. Pedagogisk förnyelse tror jag på. Vi ser gärna mer nätnslag i alla våra kurser och program men inte nödvändigtvis fler distansutbildningar.

Institutionen för historiska studier har ett stort utbud av distanskurser: antikens kultur och samhällsliv, historia och arkeologi. Utbildningssamordnare Maria Cavallin Aijmer fick tillsammans med två andra kollegor på fakulteten pengar för att utveckla kurser med inslag av blended learning. Förra hösten gjordes distanskursen i C-kursen i historia om.

– Sedan dess har den fungerat mycket bra och vi har en god genomströmning, även om antalet studenter är få.

Hon tycker att blended learning passar särskilt bra för distansundervisning.

– Studenterna har i förväg fått uppgifter att förbereda och litteratur att läsa in. Vi har regelbundna nätseminarier kring olika teman. För både studenter och lärare har det varit roligt med så tydligt studentcentrerat lärande.

HON TROR ATT EN anledning till att kursen blivit en framgång är kombinationen av seminarier och diskussioner på nätet och självständigt arbete.

– Dessutom är lärarlaget väl sammansvetsat och tar ett gemensamt ansvar. Kursen har en tydlig struktur och väldefinierade

uppgifter. Genom att examinera flera olika mindre delmoment under kursens gång har det varit lätt för studenterna att se vad de har klarat av och vad som återstår. Vi har dessutom spelat in miniföreläsningar på cirka 10 minuter som vi lagt ut. Vi har också lagt ner mycket tid på att utse handledare i god tid inför studenternas uppsatsskrivande.

En lärdom är att lägga ner mycket tid på att utveckla kurserna.

– Det gäller att tänka igenom upplägget nog och vara beredd på att revidera det under tiden. Jag tror det är viktigt att tänka långsiktigt och ta ett helhetsgrepp. Tanken är nu att bygga vidare på den här modellen och inslagen av blended learning för våra vanliga kurser på grund- och fortsättningsnivå på campus och våra distanskurser.

Bengt Petersson konstaterar att det inte är en tillfällighet att lärosäten med ett stort utbud av distansutbildningar också har en genomtänkt strategi. Det har inte Göteborgs universitet.

– För Umeå universitet har det varit en framgångsfaktor, men GU har inte satsat på det. Förmodligen för att det är en så attraktiv studentstad.

ALLAN ERIKSSON

DISTANSUTBILDNINGAR I SVERIGE

Det som utmärker en distansutbildning är att den är oberoende av tid och rum. Den kan vara helt nätbaserad utan träffar eller en utbildning som i huvudsak är på nätet men som innehåller några campusträffar.

I Sverige byggdes distansutbildningen ut kraftigt i början 2000-talet vilket stöddes av den dåvarande regeringen som samordnade IT-stödd distansutbildning under beteckningen Sveriges nätuniversitet. Då var det bara 18 000 studenter som läste på distans, knappt 10 procent. Under de kommande åren exploderade distansutbildningarna för att nå sin kulmen 2010. Hösten 2011 läste cirka 65 000 studenter på distans (18 procent). De senaste fem åren har antalet distansutbildningar minskat med 24 procent i hela landet. Denna utveckling sammanfaller med att många lärosäten av besparingskäl tagit bort fristående kurser och istället satsat på program. En orsak är att genomströmningen är lägre på distansutbildningar. För en utbildning med träffar är den genomströmningen 78 procent men den är betydligt lägre för en helt nätbaserad utbildning, i snitt 46–65 procent.

De lärosäten som satsar mest på distansutbildning är Linnéuniversitetet, Umeå och Uppsala universitet, Högskolan i Dalarna och Mittuniversitetet.

Källa: Högskoleverkets rapport 2011:2: Kartläggning av distansverksamhet vid universitet och högskolor.

CITATET

»Vi har suttit på alltför många möten där unga män beskriver sin framgång med orden att de arbetat tillsammans med andra, manliga, stjärnforskare. På motsvarande sätt har vi alltför ofta hört sägas att 'hon har inte så många publikationer på sin cv men de som finns där är bra'. Målet är förstås många bra publikationer av både kvinnor och män.«

INTERNATIONELL PUBLICERING MÅSTE BLI MER JÄMSTÄLLD. DET DEBATTERAR LI BENNICH-BJÖRKMAN, PROFESSOR I STATSVETENSKAP VID UPPSALA UNIVERSITET OCH LENA WÄNGNERUD, PROFESSOR I STATSVETENSKAP VID GU, I UNIVERSITETS-LÄRAREN NR 3-2015.

Förbättrat resultat

► Den interna uppföljningen efter fyra månader visar att GU i år kommer att gå med ett underskott på 30 miljoner kronor, vilket är lägre än det förväntade underskottet på 50 miljoner kronor. Det förändrade resultatet beror i huvudsak på regeringens vårbudget som innehåller satsningar på vård- och lärarutbildningar samt höjda prislappar inom hum-sam-området.

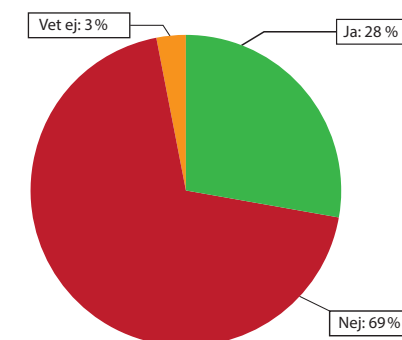
– Spelreglerna har ändrats på grund av det nya politiska läget. De nya pengarna, främst till höjda prislappar, kommer vi troligen inte att hinna göra oss av med i år. Sammantaget är det inga överraskningar, utan vi står på en stabil grund, säger ekonomidirektör Lars Nilsson.

En annan förklaring till det förbättrade resultatet är ökade bidragsintäkter. Samtidigt anställs det allt fler. För hela året beräknas antalet årsarbetare öka med 60–70 personer, vilket innebär att personalkostnaderna ökar med 25 miljoner. Dessutom kommer ett nytt löneavtal i höst. Om prognosen står sig kommer GU vid årets slut att ha ett balanserat kapital på cirka 970 miljoner kronor.

– Vår målsättning är att halvera det sparade kapitalet till 2018 och på sikt komma ner till 400 miljoner kronor.

Webbpanelen

Tror du att GU inom tio år kommer att uppnå jämställdhet mellan manliga och kvinnliga professorer?

Antal svarande: 76. Urvalet består av 100 anställda utifrån ett slumpmässigt urval på 500.

Fristående kurser får ett bidrag på 3 miljoner

GU fortsätter satsningen på fristående kurser. Förhoppningen är att rädda kurser som idag hotas av nedläggning.

De senaste fem åren har antalet fristående kurser vid GU minskat med 24 procent.

ENLIGT METTE SANDOFF, vicerektor för utbildningsfrågor och ordförande i Utbildningsnämnden, görs den här satsningen för att bromsa neddragningen av fristående kurser.

– Vi har sett att fristående kurser går ner på bekostnad av program. Det är inte förenligt med den vision vi har, vi vill ha både och. Det finns många anledningar till att vi vill behålla en nivå av fristående kurser, en är att man ska kunna spetsa sin utbildning, en annan att kunna läsa en kurs samtidigt som man arbetar.

FÖRRA ÅRET, liksom i år, satsas 3 miljoner kronor på fristående kurser som framhålls vara ”särskilt angelägna för fort- och vidareutbildning”. Men vad det betyder i praktiken kan vara väldigt olika beroende på område och profession. Bedömningen får fakulteterna göra, menar Mette Sandoff.

Medlen tas ifrån det balanseerade kapitalet på styrelsenivå och fördelas till samtliga fakulteter, där alla får ungefär lika mycket. Fakulteterna väljer själva vilka kurser (maximalt 10 stycken) som ska få ett extra stöd.

– Det är inga stora pengar utan ska ses som en stimulans och ett symbolvärde. Men för kurser som idag ligger på marginalen kan det ha stor betydelse. Fristående kurser har generellt lägre genomströmning och i tider av neddragningar eller omprioriteringar är det oftast dessa kurser som får stryka på foten. Vi lutar på att fakulteterna väljer kurser som har svårt att bära sig.

TANKEN MED satsningen är att ge ett stöd till befintliga kurser.

– Den gäller alltså inte nya kurser. Samtidigt förstår vi att 3 miljoner fördelade på alla

3 miljoner per år är inga stora pengar utan en stimulans, säger Mette Sandoff.

fakulteter inte blir mycket pengar i slutändan.

Exempelvis Naturvetenskapliga fakulteten fick 317 000 kronor som fördelades till tio kurser. Det är också den enda fakultet som satsar stort på att utveckla kurser med ett tydligt fokus på naturvetenskaplig bildning. Inför 2015 avsattes 120 helårsstudieplatser.

- VI VILL SPRIDA ett brett bildningsperspektiv till studenter, lärare och allmänhet. Bildningen ska vara förankrad i institutionernas utbildningsstrategier och knyta an till forskningen, menar Marie Strandevall som är fakultetens utbildningsledare.

Fakulteten tänker dessutom satsa på kurser för yrkesverksamma lärare. Enligt Marie Strandevall har kurserna ett stort söktryck och attraherar studenter i alla åldrar och kategorier.

Mette Sandoff framhåller att de små stegen ska ses i ljuset av att Utbildningsnämnden har ett begränsat uppdrag och inte har

»Vi har sett att fristående kurser går ner, på bekostnad av program.«

METTE SANDOFF

”

mandat att omfördela utbildningsplatser.

– I den bästa av världar ska Utbildningsnämnden inte behöva styra så mycket. Men nämnden kan vara en motor och hjälpa till att sätta angelägna frågor på dagordningen och försöka blicka framåt. Till hösten ska nämnden och ekonomienheten, enligt ett nytt direktiv från rektor, börja arbetet med att göra en mer långsiktig planering för hur man kan använda det balanseerade kapitalet på ett vettigt sätt. Förhoppningsvis kan vi framöver göra större insatser som stärker våra utbildningar.

ALLAN ERIKSSON

FRÅN KURS-UNIVERSITET TILL PROGRAMUNIVERSITET

Ny statistik som GU Journalen bekräftar bilden av att fristående kurser minskar i allt större utsträckning. År 2010 var antalet fristående kurser 1 426. Fem år senare är antalet nere i drygt 1 000. Andelen fristående kurser har vid GU minskat från 54 till 44 procent.

Trenden är tydlig i hela landet. De senaste tio åren läser studenterna i högre grad på yrkesexamen- och generella program och i lägre grad på fristående kurser. Prioriteringen av program har drabbat fristående kurser, i synnerhet på distans. Dessutom missgynnar den nationella fördelningsmodellen fristående kurser, som ofta har lägre genomströmning.

GU har traditionellt varit ett utpräglat kursuniversitet men på senare år har program med inriktning mot examen tagit över utbudet alltmer. I visionen betonas vikten av att ha en balans: ”Program och fristående kurser ska komplettera varandra i universitetets utbildningsutbud.”

Första e-valet genomfört

Betydligt enklare och smidigare. Erfarenheterna av vårens elektroniska val är goda. Men det verkar dock inte ha lett till särskilt högt valdeltagande.

I VÅR HAR fakulteter och institutioner, förutom Samhällsvetenskapliga fakulteten, genomfört elektroniskt stöd vid sina interna val till fakultetsstyrelse, institutionsråd och i vissa fall till dekan och prodekan samt till prefekt och proprefekt.

GU Journalen har kontaktat samtliga fakultetskanslier för att ta reda på hur det gick och hur många som röstade i valet till fakultetsstyrelsen. Alla framhåller att det var enkelt och tydligt att genomföra valet.

– Systemet fungerade bra och var smidigt. Det är en stor fördel att man kan rösta oberoende av var man befinner sig. Själva röstförfarandet är oerhört enkelt. Det var också lätt att skicka ut påminnelser, säger Anna Gunnarsson på Utbildningsvetenskapliga fakultetskansliet.

– **DET FUNGERADE** väldigt bra. Alla röstande verkar nöjda med hur systemet fungerar, konstaterar Catharina Tillman på Handelshögskolans fakultetskansli.

– Framför allt var det en stor administrativ vinst. Vi kommunicerade med fakultetens medarbetare via e-post och hade en särskild sida på fakultetens intranät med aktuell information. Valet var öppet i drygt två veckor och under den tiden fick vi inte en enda fråga. Det tolkar jag som att det har fungerat och alla som jag har talat med har varit positiva, säger kanslichef Gustav Bertilsson Uleberg på Naturvetenskapliga fakulteten.

Men leder elektroniska val till högre valdeltagande?

Vid Humanistiska fakulteten röstade 52 procent i årets val, vilket var 2 procentenheter fler än förra gången, då det hölls val till dekan och prodekan.

– När det är val till dekan är valdeltagandet något högre, men vi brukar ligga runt 50 procent, säger Eva Englund på Humanistiska fakultetskansliet. Vi märkte att folk röstade när de fick mejlet och vid de två påminnelserna. Annars röstar de inte.

Vid Naturvetenskapliga

fakulteten var valdeltagandet 50 procent. Förra gången det hölls val till dekan och prodekan var siffran 55 procent. Fast tidigare år har valdeltagandet legat kring 70 procent.

Också vid Handelshögskolan blev röstdeltagandet lägre den här gången, 35 procent. När det tidigare har varit val till styrelse

»Men e-röstning gör det ännu lättare för personer som ändå skulle rösta.«

HENRIK EKENGREN OSCARSSON

och dekan samt prodekan har valdeltagandet pendlat mellan 50 och 70 procent.

Sahlgrenska akademins valdeltagande ökade marginellt, från 39 till 43 procent. Förra gången var det val av dekan och prodekan.

VID TVÅ FAKULTETER ökade valdeltagandet. 54 procent röstade på Konstnärliga fakulteten, vilket var 9 procent fler än förra gången. Vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten, som inte bara genomförde val till fakultetsstyrelse utan även val till ny dekan och prodekan, blev valdeltagandet 68 procent. Förra gången, då det enbart var val till fakultetsstyrelsen, röstade 53 procent.

Vid IT-fakulteten, som i flera år har hållit elektroniska val, var valdeltagandet i år 42 procent, samma som förra gången.

Men det finns även kritiska synpunkter mot det system som GU har valt, Sunet Survey.

– Eftersom e-postadresserna hämtas från datalagret gäller det att personerna har lagt in sin e-post i egenrapporteringen. Det skulle kännas tryggare att hämta e-postadresserna från GUL, menar fakultetschef Margaretha Jansson.

Catharina Tillman på Handelshögskolan påpekar att en brist är att Sunet Survey anges som avsändare, vilket kanske gör en del misstänksamma mot

varifrån mejlen kommer och att många inte röstar av den anledningen.

– Jag tycker att det vore bättre om det kunde ändras till en gu-adress eller en handels.gu.se-adress, menar Catharina Tillman.

Vad säger forskningen om elektroniska val?

GU Journalen ställde frågan till professor Henrik Ekengren Oscarsson som är forskningsledare vid det svenska Valforsk-

ningsprogrammet och har forskat om vad medborgarna tycker om möjligheten att rösta elektroniskt.

– Det finns såvitt jag vet inte så mycket forskning på e-röstning inom organisationer. Men många länder – däribland Irland, Tyskland och Holland – har gjort försök med elektronisk röstning i demokratiska val, men har övergivit systemet. Det är dessutom väldigt dyrt. Norge utredde det i detalj och gjorde tester, men de positiva effekterna uteblev. Estland håller fortfarande fast vid sitt elektroniska röstningssystem. Kanske kommer vi att genomföra test i liten skala i samband med svenska val i framtiden, kanske redan 2018.

– Den allmänna inställningen till elektroniska val är överväldigande positiv, men debatten är naiv, menar jag. Det finns idag inget tekniskt system som är tillräckligt säkert och som kan garantera valhemligheten. Vi lämnar spår efter oss och det finns sannolikt en möjlighet, oavsett hur säkert systemen sägs vara, att ta reda på vad var och har röstat på.

– Den norska studien visar att elektroniska val inte har en mobiliserande effekt. Men e-röstning gör det ännu lättare att rösta för personer som ändå röstat.

ALLAN ERIKSSON

Språkbanken 40 år

► **Den 5 juni** firade Språkbanken 40-årsjubileum. Men egentligen började verksamheten redan 1964 med forskningsprojektet *Datamaskinell undersökning av tidningsprosa*. Redan 1972 blev Sture Allén professor i språklig databehandling, troligen den första språkteknologiprofessorn i världen.

Året därpå startade Sveriges första forskarutbildning i språklig databehandling.

1975 inrättades Språkbanken officiellt av regeringen, med uppdrag att samla in, lagra och bearbeta maskinläsbara texter. Martin Gellerstam och

Rolf Gavare anställdes. 2008 blev språkteknologi ett styrkeområde vid GU. Sedan dess har banken utvecklats till en forskningsenhet som arbetar med språkresurser, språkliga analysverktyg samt metoder för kunskapsutvinning ur stora mängder text. Banken tillhandahåller idag texter om ungefär 10 miljarder ord, allt från gamla biblar till moderna diskussionsforum. Man är också nationell samordnare av Swe-Clarín samt var 2014 värd för den ledande europeiska språkteknologikonferensen EACL.

– Om två år är vi värd för Nodalida, de nordiska datalagringstidningarna, förklarar föreståndaren Lars Borin. Konferensen gavs första gången i Göteborg för 40 år sedan och har sedan dess hållits vartannat år. 2017 är den tillbaka i Göteborg för första gången.

Ansök om att förnya kurser och program

► **Universitetsstyrelsen** har beslutat att även i år göra en särskild satsning med 5 miljoner kronor på att utveckla befintliga kurser och program genom utlysning av utvecklingsmedel. I utlysningen inför 2016 har Utbildningsnämnden fastställt två områden: Dels handlar det om att utveckla kurser och program som definieras som viktiga för fort- och vidareutbildning. Det kan ske genom ett förnyat pedagogiskt utvecklingsarbete, exempelvis blended learning, för att göra utbildningen tillgänglig för en bredare grupp studenter.

Dels handlar det om olika sätt att stärka utbildningens arbetslivsanknytning.

– Vi vill stimulera områden som är angelägna att utveckla vidare. Tanken är att lärare eller lärarlag utan för stora åthävor ska kunna skriva ihop en ansökan. Får man tilldelning finns utrymme för att utveckla delar som man annars kanske inte hade haft tid och ork att göra, säger Mette Sandoff, vicerector för utbildningsfrågor.

Nytt för i år är fokuseringen på arbetslivsanknytningen.

– Vi vet att alla utbildningar tjänar på att få en starkare koppling till arbetslivet. Det är något som framhålls i vår egen vision men också något som regeringen lyfter fram. Men hur och vad det betyder kan vara väldigt olika. Vi tänker låta den sökande få definiera vad som är ett relevant arbetslivsrelaterat inslag i den aktuella utbildningen.

Inbjudan att söka pengar annonseras i sommar. En beredningsgrupp utsedd av Utbildningsnämnden granskar inkomna ansökningar och lämnar förslag till beslut.

Oberoende studentmedier värnas

► **Pengarna går inte** direkt till kårerna utan ges som ett samlat stöd till studentmedier. Dessutom behålls de nuvarande studentombuden. Det står klart sedan rektor fattat beslut i en omdebatterad fråga.

Idag får Spionen stöd av universitetet i form av ett prenumerationsbidrag på 1,8 miljoner kronor. Detta stöd avskaffas från och med 1 januari 2017. Istället omfördelas pengarna till ett generell stöd för "universitetsövergripande medier med utbildningsbevakning som idé".

Det var rektor som gav uppdraget att utreda den finansiering och det stöd som idag ges till studentgemensam verksamhet. Rapporten, som presenterades i mars, väckte stor uppmärksamhet och ledde till debatt om studentombuden och Spionen. I underlaget till beslutet framhålls att rektor tagit intryck av remissvarens synpunkter, som var kritiska i flera delar.

Lina Söderström, chefredaktör och ansvarig utgivare för Spionen, är lättad över beskedet.

– Vi kan andas ut lite, det värsta är över. För oss är det här en mycket bättre utgång än vad som föreslogs i utredningen och det ger möjligheter för Spionen att överleva. Det känns också skönt att prenumerationen ska vara kvar under nästa år.

Men att pengarna inte öronmärks till Spionen betyder en osäkerhet i framtiden, påpekar Lina Söderström.

– Det är positivt att GU och studentkårerna sätter stort värde på granskande medier vid universitetet. Men det är klart att det uppstår en konkurrenssituation och det är inte säkert att pengarna enbart går till Spionen. Under året ska studentkårerna diskutera formerna för hur anslaget ska fördelas. Sedan får vi se hur väl vi kan argumentera för att tidningen behövs.

Lina Söderström beklagar att Studentradion K103 inte får något ekonomiskt stöd under 2016.

GU kommer alltså att fortsätta prenumerationen av Göteborgs Spionen till studenter och anställda fram till den 1 juli 2017, då den upphör.

– **Det är tråkigt** att GU säger upp prenumerationen. Vi vet att tidningen läses av anställda och för kårerna har det varit en bra kanal att nå ut. Men vi får överväga andra sätt att distribuera tidningen till anställda.

En annan fråga som diskuterats är hur studentombuden ska finansieras och om det är rimligt att ställa krav på att de ska ha juristexamen. Rektors beslut innebär att det är upp till studentorganisationerna att avgöra vilken kompetens som är mest lämplig. Frågan om studentombudens placering ska avgöras genom en kvalificerad majoritet (75 procent). Rektor menar att det inte är hennes sak att avgöra studentkårernas interna organisation men framhåller att studentombuden bör sitta samlade.

Det innebär sannolikt att studentombuden även i framtiden kommer att vara anställda av GUS.

ALLAN ERIKSSON

Långsiktig propp på gång

Hösten 2016 ska en ny forskningspolitisk proposition vara klar. Bland andra, kommer landets universitet och högskolor att få vara med och påverka.

Vicerektor Staffan Edén är i stort sett positiv till regeringens plan på långsiktighet. Men han efterlyser tydligare besked om ökade basanslag.

SENAST DEN 2 november ska lärosätena lämna in sina synpunkter till utbildningsdepartementet. Vid Göteborgs universitet innebär det att fakulteter och institutioner har fram till början av september på sig att skicka in förslag på innehåll i propositionen.

– Det ska handla om principiella synpunkter samt speciella saker som vi anser vara särskilt angelägna. Vi kommer att utgå från Vision 2020 som ju är vår vedertagna strategi. Områden som Göteborgs universitet värnar kan exempelvis vara en nationell samordning av det marina området samt engagemanget kring det toleransprojektet regeringen nyligen beslutat om, förklarar Staffan Edén, vicerektor med ansvar för forskningsfrågor.

Helene Hellmark Knutsson, minister för högre utbildning och forskning, har redan förklarat vad regeringen vill prioritera.

Det handlar om ökade basanslag, ökad jämlikhet och jämställdhet samt breddad rekrytering. Life science anses också viktigt, liksom ett sammanhållet forsknings- och utbildningssystem.

– **PROPOSITIONEN SKA** ha ett tioårsperspektiv vilket innebär att den måste vara brett förankrad. Den svenska modellen, med en stor del externa anslag, är ju annars ganska kortsiktig, vilket bland annat påverkar förmågan att göra större investeringar. Om forskningsmedlen ligger hos fors-

»Vi kommer att utgå från Vision 2020 ...«

STAFFAN EDÉN

FOTO: JOHAN WINGBORG

– Det är viktigt att vi för fram principiellt betydelsefulla synpunkter, säger Staffan Edén.

kargrupper med treåriga anslag finns inte så stor möjlighet att satsa på dyrbar infrastruktur.

SUHF, Sveriges universitets- och högskoleförbund, har länge framfört önskemål om ett samlat anslag för både forskning och utbildning.

– **DET SKULLE GE** lärosätena bättre möjlighet att styra över pengarna och dessutom ge medarbetarna bättre anställningsvillkor, menar Staffan Edén. En anställd skulle exempelvis kunna jobba med utbildning 20 procent, med samverkan 30 procent och övrig tid med forskning. Anställda kan på så sätt solidariser sig med hela universitetet, och lärosätets autonomi ökar. Finland har nyligen infört ett sådant system och även Holland, Danmark och Schweiz har förledningssystem som fungerar bättre än det svenska. Jag är dock tveksam till om statsmakterna är så positiva till ett samlat anslag, de oroar sig nog för att lärosätena då kan minska satsningen på utbildning.

SUHF HAR OCKSÅ betonat vikten av mångfald, att inte alla lärosätena måste göra samma sak. Förbundet är också kritiskt till det så kallade produktivitetsavdraget, alltså att statliga myndigheter inte fullt ut får räkna om priser och löneökningar eftersom de förväntas strama upp sin ekonomi.

Staffan Edén hoppas nu få in intressanta synpunkter och förslag från fakulteter och institutioner. Dessa ska sedan bearbetas av universitetsledningen och ledningsrådet under oktober.

– Vi kommer självklart att försöka lämna ett förslag som är i harmoni med SUHF och övriga lärosätens inspel.

I OKTOBER KOMMER de statliga forskningsråden att lämna in sina synpunkter. Och senast den 2 november vill utbildningsdepartementet ha svar från lärosätena.

– Vi bör då tydligt prioritera de viktigaste synpunkterna, både från ett nationellt och ett lokalt perspektiv, menar Staffan Edén.

ALLAN ERIKSSON & EVA LUNDGREN

FOTO: JOHAN WINGBORG

Doktoranderna Anna Lutz och Rajiv Harimoorthy tycker att det nya systemet är smidigare.

Enklare studieplaner för doktorander

ENKLARE OCH LÄTTARE att följa upp – så uttrycker sig Rajiv Harimoorthy och Anna Lutz, doktorander vid institutionen för kemi och molekyllärologi, om ISP-systemet, de individuella studieplaner som numera finns på webben.

– Förr var man tvungen att springa runt med pappersblanketter, nu går det mycket smidigare, förklarar de.

Naturvetenskapliga fakulteten och Sahlgrenska akademien var piloter när det nya ISP-systemet testades i höstas.

– **TIDIGARE INNEBAR** den individuella studieplanen ett antal papper som måste fyllas i och sedan lämnas in för påskrift, förklarar Rajiv Harimoorthy. Men i och med det nya systemet

finns alla studieplaner på nätet. På så sätt blir det enklare att göra förändringar, det är bara att diskutera med handledaren och fylla i, alla nödvändiga påskrifter sköter systemet.

ATT STUDIEPLANEN finns på nätet underlättar också övergripande diskussioner med handledaren, menar Anna Lutz.

– Den individuella studieplanen blir mer av ett levande dokument som kan förändras allt efter behov.

Den 13 april beslöt rektor att alla nyanställda doktorander vid Göteborgs universitet ska använda det webbaserade ISP-systemet.

– Hela universitetet får nu en gemensam mall på nätet där det är enkelt att skapa studieplaner

och sedan genomföra förändringar, förklarar Helena Nilsson, systemadministratör vid sektionen för studieadministrativa system. Senast den 28 februari nästa år ska alla doktorander som antagits från och med 1 juli 2014 ha en studieplan i det nya systemet.

Ett samarbete om ISP har också inletts med KTH i Stockholm och även andra lärosäten har hört av sig och visat intresse.

– Under våren har vi erbjudit utbildningar i ISP-systemet för bland annat doktorander och handledare och de kommer att fortsätta i höst. Antagna doktorander når ISP-systemet via Medarbetarportalen och Verktyg.

EVA LUNDGREN

Färre sökte sommarkurser

► **Intresset för sommarkurserna** vid GU dalade något i år. Totalt sökte 5 832 någon av de 98 kurserna, vilket betyder 13 procent färre sökande jämfört med förra året. Allra flest sökande, 1 479, har kursen *Klimatförändringar/människa/samhälle* som ges vid institutionen för geovetenskaper. 1 189 sökte intensivkursen i spanska och på tredje plats kom juridisk grundkurs med 1 178 sökande, vilket också är den kurs har flest förstahandssökande: 563 personer.

Andra populära kurser är *Fotografi, gestaltning och den kreativa processen*, modern ekonomisk historia och en förberedande kurs i matematik. Men inte alla kurser lockar studenter, det finns ett 15-tal utbildningar som har färre än 10 sökande.

Klimatkurs toppar sommarlistan

► **GU:s populäraste** sommarkurs är *Klimatförändringar/människa/samhälle* (7,5 hp). Att intresset var så stort kom som en glad överraskning för studierektor Alexander Walther på institutionen för geovetenskaper.

– Vi blev helt överrumplade men det är förstås väldigt roligt att vår kurs är den mest eftersökta på GU. Men det är stor skillnad på söktryck, hur många som går kursen och som sedan avslutar den, det är ett vanligt problem med sommarkurser. Hittills har ungefär 130 personer registrerat sig.

Kursen, som ges på distans, är öppen för alla med allmän behörighet. Det, i kombination med ämnets aktualitet, bidrar till kursens popularitet, menar Alexander Walther. Dessutom är den helt nätbaserad.

– All kommunikation mellan lärare och student sker genom kursens hemsida och e-post. Kursboken kompletteras med temabaserade laborationer och inlämningsuppgifter.

Men det finns också ett ekonomiskt perspektiv.

– Vi tänker mycket på ekonomin och i tider av sviktande studentantal betyder en sådan här kurs väldigt mycket. Vi vill kunna erbjuda fler distansutbildningar, bland annat till yrkesverksamma lärare som behöver vidareutbildning men som inte har möjlighet att läsa på plats.

Poänggivande kurser i svenska återinförs

► **GU:s kurser i svenska** är populära och lockar varje år cirka 1 000 internationella studenter. Men de senaste åren har kurserna inte gett några akademiska poäng, vilket har lett till många avhopp. Från och med i höst ges dock en nybörjarkurs i svenska på 3 hp.

– Studenter tenderar att hoppa på och av kurserna. Det finns ett behov av att strama upp dem. Vi tror att de flesta studenter vill ha en kurs med lärandemål, progression och poäng, även om kursen inte kan ingå i en svensk akademisk examen, säger Rhonwen Bowen, föreståndare för enheten för akademiskt språk, som tillsammans med undervisande lärare har tagit fram kursplanen.

Det finns också planer på att erbjuda poänggivande kurser på högre nivåer. Dessa kan tidigast starta 2016.

Robotarna tar över våra vardagsgöromål

Inom en snar framtid kommer bilarna på våra vägar att vara inte bara säkrare och mer miljövänliga utan också helt självstyrande. Varför skulle något så oberäkneligt som en människa tillåtas köra bil då?

Det var en av många frågor som Jan Smith tog upp under ett visionsseminarium om framtidens arbetsmarknad i slutet av maj.

DET VAR 2013 som Carl B. Frey och Michael A. Osborne vid Oxford University skapade stora rubriker genom att räkna ut att 47 procent av alla jobb i USA kommer att vara datoriserade inom 10–20 år.

– Sannolikt kommer Sverige att drabbas ännu mer eftersom vi har mer industriarbete här, förklarar Jan Smith, dekan vid IT-fakulteten och professor i datavetenskap, som medverkade vid visionsseminariet *Framtidens arbetsmarknad* i slutet av maj.

Orsaken är att utvecklingen inom datorteknik går allt snabbare.

– Sedan Internet blev allmänt tillgänglig för 15–20 år sedan har utvecklingen exploderat; exempelvis vanliga smarta telefoner utför saker som för bara 10 år sedan ansågs närmast omöjliga. Och när en utvärdering av självstyrande bilar gjordes 2004 ansågs bland annat bromsning i vänstersväng så komplicerat att den utvecklingen måste ligga väldigt långt in i framtiden. Men nu är vi redan där, den senaste Volvon, XC90, bromsar automatiskt vid möte när man svänger till vänster.

I USA DÖR varje år cirka 4 000 människor i lastbilsolyckor som beror på mänskliga faktorer.

– När vi får fordon som kör själva och är mycket säkrare än dagens bilar, är frågan om mänskliga förare ens kommer att tillåtas på våra vägar.

Det intressanta med datorutvecklingen är att den sker exponentiellt, något som beskrevs redan 1965 i vad som kallas Moores lag.

– Det är som i den gamla

FOTO: JOHAN WINGBORG

Jan Smith, dekan på IT-fakulteten, menar att det inte är någon tvekan om att arbetslivet står inför en enorm förändring på grund av teknikutvecklingen.

legenden om mannen som uppfann schackspelet, förklarar Jan Smith. Han ville få betalt i riskorn. På första rutan i schackbrädet skulle läggas ett korn och på varje ruta skulle antalet korn sedan fördubblas. I början verkar dubbleringen inte så farlig men snart tar den fart. Vid halva schackbrädet kommer man att ha 100 ton riskorn, vid slutet kommer vi att vara uppe i tusen gånger världens årsproduktion av ris. Vi befinner oss nu ungefär vid mitten av schackbrädet.

Många oroar sig för artificiell intelligens, robotar som är klokare än vi.

– Men den väldiga utveckling vi sett på senare år beror inte på

»Men om framtiden i ett längre perspektiv är ljus eller mörk vet vi förstås inte.«

JAN SMITH

AI, utan på big data, med datorprogram som känner igen mönster. 2011 vann en dator Jeopardy eftersom den helt enkelt hade tillgång till hela Wikipedia. Ytlig kunskap, javisst, men mycket bredare än någon människa kan ha. I framtiden kan man tänka sig datorer som ersätter läkare

när det gäller diagnos av sjukdomar, de kan ju ta in all medicinsk litteratur på ett ögonblick.

Också universitetsutbildningar kommer att påverkas av dator-tillväxten, menar Jan Smith.

– Vi har ju redan MOOC, föreläsningar från toppuniversitet som vem som helst i hela världen kan följa. Och blended learning, som blandar traditionell undervisning med digitala medier, är en utveckling som bara börjat.

Vad kommer framtidens datorer inte att klara av?

– Inom vård och omsorg kommer robotar säkert att kunna underlätta men jag tror inte att de kan ersätta mänskliga kontakter. Datorer är ju heller inte kreativa, åtminstone inte än.

DAGENS SAMHÄLLE bygger på att människor arbetar, tjänar pengar, köper saker och på så sätt håller ekonomin igång. Övergången till ett annat sätt att leva kommer sannolikt att bli svår, menar Jan Smith.

– Men om framtiden i ett längre perspektiv är ljus eller mörk vet vi förstås inte. Kanske går vi mot massarbetslöshet och stora sociala problem. Men det kan också vara tvärtom, att vi lär oss använda teknikens väldiga möjligheter och skapar ett mycket bättre samhälle än dagens.

EVA LUNDGREN

VISIONSSEMINARIER

Visionsseminariet *Framtidens arbetsmarknad* hölls den 29 maj. Medverkande var Jan Smith, dekan på IT-fakulteten, Magnus Henrekson, vd för Institutet för näringslivsforskning, samt Helena Lindholm Schulz, prodekan.

Nästa visionsseminarium hålls den 23 september och ska handla om kvalitetsssäkring av utbildningen.

Lästips: *The Second Machine Age* av Erik Brynjolfsson och Andrew McAfee. Se också: www.stratresearch.se/documents/folder.pdf, www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf.

FOTO: JOHAN WINGBORG

GU laddar för Almedalen

Äldrevård, mediernas frihet samt kultur som vaccin mot extremism är några frågor som forskare från Göteborgs universitet kommer att diskutera under årets Almedalsvecka.

För första gången ska seminarierna också strömmas så att även den som inte är på plats får chans att titta.

NIO SEMINARIER kommer att hållas på den Västsvenska arenan, ett samarbete mellan Göteborgs universitet, Chalmers, Västra Götalandsregionen, Göteborgs Stad och Västsvenska Handelskammaren.

Bland annat ska det handla om yttrandefrihet för den som betalar.

– I Sverige har kommersiella meddelanden inte samma skyddsvärde som politisk yttrandefrihet, förklarar Eva-Maria Svensson, professor i rättsfilosofi. Otillbörlig marknadsföring är exempelvis inte tillåten och alkohol- och tobaksreklam har flera restriktioner. I USA däremot har kommersiella nyheter samma skyddsvärde som politiska. Vi vill därför diskutera den globala utvecklingen där tidningar och tv blivit alltmer beroende av annonser och hamnat i händerna på kommersiella aktörer. Behöver

vi nya lagar eller räcker självreglering? Det är Maria Edström, lektor i journalistik, och jag som håller i seminariet där också reklamombudsmannen samt pressombudsmannen medverkar.

KONST OCH KULTUR som medel mot extremism är ett seminarium där bland andra Konstnärliga fakultetens dekan, Ingrid Elam, medverkar. Och bildetik inom kvällspress ska debatteras av exempelvis regissören Ruben Östlund på Akademien Valand.

Ett antal myter om vård ska också punkteras, berättar Jeanette Tenggren Durkan, koordinator på Centrum för personcentrerad vård.

– Många tror exempelvis att personcentrerad vård handlar om att patienten själv ska bestämma sin vård, andra anser att de redan har personcentrerad vård, vilket kan bero på att de inte riktigt satt sig in i vad det betyder. Vi kommer att ha en bred panel där dessa och andra myter tas upp.

INGMAR SKOOG, föreståndare för Agecap, Centrum för åldrande och hälsa, kommer att medverka vid två seminarier på Västsvenska arenan.

– Var fjärde svensk är snart över 65 år. Men äldre människors kompetens tas inte särskilt väl

tillvara, de är exempelvis underrepresenterade i riksdag och kommuner. Så det ena seminariet ska handla om huruvida vi orkar jobba till 90. Det andra tar upp frågan om hur forskning om äldre ska stimuleras. Många forskare ogillar när politiker pekar ut vilka områden de ska ägna sig åt. Men tyvärr riskerar äldreforskning annars att hamna mellan stolarna.

INGMAR SKOOG medverkar också vid ytterligare fyra seminarier. Ett av dem har Jonsereds herrgård som arrangör.

– Tillsammans med 81-åriga riksdagsledamoten Barbro Westerholm kommer jag att diskutera vad det är för mening med att bli äldre i ett samhälle som hyllar ungdomen.

Också Nationella sekretariatet för genusforskning kommer att medverka under veckan. Det kommer att handla om jämställdhetspolitiska utmaningar samt om den ojämsställda akademien.

Almedalsveckan pågår 28 juni–5 juli.

EVA LUNDGREN

Mer information finns på <http://vastsvenskaarenan.se/> samt på www.almedalsveckan.info/.

650 miljoner kronor

► **Så mycket beräknas** universitetets lokaler kosta i år (motsvarar 11 procent av de totala kostnaderna).

20 vill bli excellenta lärare

► **I den första omgången** har 20 lärare lämnat in ansökan om att bli excellenta lärare. Ansökningar har kommit in från alla fakulteter och det är 9 män och 11 kvinnor. Sahlgrenska akademien har lämnat in flest ansökningar, hela 8 stycken.

Nästa steg är att de sökandes meriter granskas, bland annat av sakkunniga. Prövningen, som sker vid respektive fakultet, ska utgå ifrån den sökandes "dokumenterade och reflekterande pedagogiska praktik". Det kan även bli aktuellt med provföreläsningar.

Bengt Petersson, föreståndare för PIL-enheten, är nöjd.

– Det är lagom många och det finns kandidater från samtliga fakulteter, vilket är särskilt glädjande. Nu får vi se hur många som motsvarar de krav som ställs. Min förhoppning är att de första excellenta lärarna kan utses i början av hösten.

Den första ansökningsomgången utvärderas av en särskild kommitté, utsett av Utbildningsnämnden. Den 27 november ska en uppföljningskonferens hållas. Planen är att göra en ny utlysning våren 2016.

Tävling avgjord om Handels nya hus

► **Johannes Norlander**, Arkitektur och Arup, vann Akademiska Hus tävling om tillbyggnad till Handelshögskolan. Förslaget Annex innebär en välutvecklad analys av såväl kulturmiljöns arkitektoniska och urbana kvaliteter som Handelshögskolans utvecklingsbehov, förklarar Birgitta Hohlfält van Dalen, regiondirektör på Akademiska Hus Region Väst.

– I valet av vinnare har vi även lyssnat på de synpunkter som kommit från allmänheten och från studenter och personal på Handelshögskolan.

Val till marin institution

► **Per Hall, professor** i marin biogeokemi, är föreslagen som prefekt vid den nya institutionen för marina vetenskaper som inrättas den 1 juli. Som proprefekt är Henrik Pavia, professor i marin ekologi, föreslagen. Efter tre år kommer de att byta position, så att Henrik Pavia blir prefekt och Per Hall proprefekt.

I valet till institutionsråd finns en plats öppen, eftersom ingen administratör ännu anställts vid institutionen. Ett kompletterande val kommer därför att hållas till hösten.

Personalen överklagar dekanens beslut

Ingela Dahllöf har med överväldigande majoritet valts om som prefekt vid institutionen för biologi och miljövetenskap. Det stod klart vid röstsammanräkningen den 28 maj.

Det är dock ett resultat som dekanen vägrar acceptera.

VALET PÅ INSTITUTIONEN för biologi och miljövetenskap, Bioenv, pågick 13–27 maj. Vid rösträkningen visade det sig att samtliga röster, utom en blankröst, gått till beredningsgruppens förslag.

Det innebär att nuvarande prefekt, Ingela Dahllöf, blivit omvald.

Ledningen för Naturvetenskapliga fakulteten meddelar dock, liksom tidigare, att de inte kommer att acceptera Ingela Dahllöf som prefekt för ytterligare en period.

– Även om vi inte lyckades nå konsensus med dekanen var det ändå viktigt för medarbetarna att få lägga sin röst, förklarar beredningsgruppens ordförande, professor Malin Celander. Och valresultatet blev, inte oväntat, både högt och enhälligt. Vi är visserligen inte förvånade över fakultetsledningens respons men ändå besvikna. Tyvärr har konflikten utvecklats till ett allt större arbetsmiljöproblem som tar mycket resurser från kärnverksamheten.

Fakultetsledningens svar

har nu lett till en ännu större upprorsstämning bland medarbetarna på Bioenv. Den 5 juni skickades en överklagan till rektor med hela 90 underskrifter. Författare till skrivelsen är docent Lars Johan Erkell. Han menar att konflikten inte bara berör Naturvetenskapliga fakulteten utan är en ödesfråga för hela universitetet.

– Man vill gärna rekrytera toppkrafter men varför skulle någon välja ett lärosäte där dekanen utan diskussion helt kan köra över en enig institution? Den här konflikten riskerar göra Göteborgs universitet mycket mindre intressant som arbetsplats och komprometterar dessutom universitetets engagemang för ett demokratiskt samhälle.

LARS JOHAN ERKELL menar att fakultetsledningen aldrig tydligt motiverat varför de inte vill godkänna Ingela Dahllöf för ytterligare en period.

– En bättre chef än Ingela får man leta efter. Bioenv bildades i januari 2012 genom en sammanlagning av tre institutioner, placerade på fyra olika ställen. Att få ihop allt detta till en organisation som börjar fungera så bra att den mer eller mindre sköter sig själv är en stor prestation.

Grundproblemet till konflikten är universitetets otydliga arbetsordning, påpekar Lars Johan Erkell.

»Men frågan är principiellt så viktig att vi kommer att kämpa vidare.«

LARS JOHAN ERKELL

– Prefekten utses av dekan utifrån förslag från beredningsgruppen efter att val har skett. Vad som händer om samförstånd inte uppstår har dock aldrig reglerats. Men att det skulle innebära att dekanen har vetorätt står ingestans. Alla styrdokument betonar vikten av medinflytande men hur det ska gå till i praktiken finns inte beskrivet.

ATT ETT SYSTEM som inte reglerar förhållandet mellan linjestyrning och kollegialitet förr eller senare kommer att få problem borde vara väntat, påpekar Lars Johan Erkell.

– Ordergången uppifrån och ner finns reglerad men inte hur medbestämmandet ska ske från andra hållet. Kollegialiteten har fått stryka på foten vid de flesta lärosäten i Sverige men knappast någonstans har det gått så långt som vid vårt universitet.

Vad som kommer att hända nu kan Lars Johan Erkell inte svara på.

– Det finns inga rutiner för överklagan av ett beslut som detta eller reglerade former för medinflytande vid vårt lärosäte. Men frågan är principiellt så

”

Lars Johan Erkell

viktig att vi kommer att kämpa vidare. Och troligtvis kommer konflikten att eskalera ytterligare eftersom det inte finns mekanismer för att lösa den. Men vi hoppas förstås att rektor inser allvaret i situationen och agerar.

De medarbetare som blivit valda som proprefekt och ledamöter ställer upp under förutsättning att Ingela Dahllöf blir prefekt.

EVA LUNDGREN

BAKGRUND

Redan i december 2014 meddelade dekan Elisabet Ahlberg att hon inte kommer att acceptera ett omval av Ingela Dahllöf, prefekt på institutionen för biologi och miljövetenskap (Bioenv). Detta har lett till starka protester bland personalen, som skickat skrivelser till dekanen, fakultetsstyrelsen, rektor och universitetsstyrelsen. En doktorandenkät visade nyligen på stark misstro gentemot fakultetsledningen. En skrivelse har också skickats till Centrala arbetsmiljökommittén. Protesterna har bland annat lett till att universitetsstyrelsen gett rektor i uppdrag att förtydliga arbetsordningen.

Vid det nyligen genomförda valet vid Bioenv var antalet röstberättigade 100 personer. Av dessa röstade 83. En röst var blank, övriga 82 medarbetare valde beredningsgruppens förslag, som bland annat innebär omval av Ingela Dahllöf.

Dirigent skänker livsverk

– Pompe, det är jag, förklarade Herbert Blomstedt vid invigningen av Herbert Blomstedt Collection, en samling på 500 hyllmeter litteratur, partitur samt inspelningar som nu finns på Göteborgs universitetsbibliotek.

Samlingen är ett resultat av många års sökande efter verk som har ett "evighetsvärde".

ORDET "SAMLING" är den snart 88-årige dirigenten dock inte så förtjust i.

– För mig handlar det istället om arbetsmaterial. Poeten Israel Holmström är ju känd för sin dikt om Pompe, Karl XII:s hund, som sov vid kungens fötter. På samma sätt har jag alltid velat ligga skavfötters med de riktigt stora mästarna, Bach, Beethoven, Bruckner och Mahler. Som ung var det bara det finaste som intresserade mig och det var också så jag blev uppfostrad: endast det som har ett evighetsvärde är värt att skräva efter, menade min far.

SIN FÖRSTA UTLANDSRESA

på egen hand gjorde Herbert Blomstedt redan 1947 när han just tagit studenten.

– Det var en tågresa till London, via Köpenhamn, Hamburg och Oostende. Att resa genom det krigshärjade Tyskland var väldigt tragiskt, och det gick dessutom långsamt eftersom rälsen var så skadad. När jag väl kom till London var det första jag köpte Shakespears samlade verk i grönt band för 12 guineas. Den boken finns nu två trappor ner på UB.

Som chefsdirigent för Oslo filharmoniske orkester 1962 och Danska radions symfoniorkester 1967 ansträngde sig Herbert Blomstedt för att lära sig så mycket som möjligt om norsk respektive dansk kultur.

– **NÄR JAG KOM** till Köpenhamn skaffade jag exempelvis genast Sören Kirkegaards böcker i 23 band. För jag kan ju inte dirigera dansk musik för en dansk publik utan att veta något om landets kultur!

1975 blev Herbert Blomstedt chefsdirigent för Staatskapelle Dresden.

– Tyskland är för mig mer än något annat musikens land. När jag blev ledare för deras finaste orkester köpte jag Goethes samlade verk. Staatskapelle var känt för sina tolkningar av Richard Strauss, en tonsättare som jag inte tyckte särskilt mycket om. Men självklart började jag genast studera hans musik. Jag har på så sätt blivit en ständig nybörjare, det finns alltid saker att lära sig.

Som chefsdirigent för San Francisco Symphony Orchestra 1985 kom han i kontakt med Arion Press, det finaste förlaget i USA.

– Det ger ut dyra böcker i mycket små upplagor som det är en skönhetsupplevelse bara att få hålla i sin hand. Jag köpte Shakespeares sonetter och boken finns nu här på UB.

För två år sedan införskaffade Herbert Blomstedt sitt senaste verk av Shakespeare, med kopparstick av John Boydell.

– **PÅ 1780-TALET** finansierade han en utgivning av Shakespeares dramer i nio band genom att ställa ut illustrationerna i ett galleri och sedan göra kopparstick som han sålde dyrt. Han var så framgångsrik att han till och med blev borgmästare i London, men dog ändå utfattig.

»Jag har på så sätt blivit en ständig nybörjare, det finns alltid saker att lära sig.«

HERBERT BLOMSTEDT

För att förstå vad som är så bra att det har ett evighetsvärde måste man ständigt jämföra, menar Herbert Blomstedt.

– Jag har känt ett väldigt begär att förstå skillnaden som gör skillnad, det där som utmärker det absolut främsta från det som bara är bra. Vår tids

Margareta Hemmed klipper bandet när Herbert Blomstedt Collection invigdes den 21 maj.

problem är att det finns så många möjligheter att det är svårt att veta vad man vill. Men även inom ungdomskulturen tycker jag mig märka en törst efter substans. Allt kan inte vara lika viktigt, det gäller att lära sig välja.

ÖVERBIBLIOTEKARIE Margareta Hemmed menade i sitt tal att Herbert Blomstedt Collection är ett slags eget universum som både ger fördjupning och lärdom. Hon framhöll också bibliotekariernas digra arbete med att göra materialet tillgängligt för forskning och studier, där universitetsbibliotekarie Birgitta Eriksson haft ett särskilt ansvar.

– Det är därför med stor glädje och stolthet jag klipper bandet och härmed inviger Herbert Blomstedt Collection.

EVA LUNDGREN

FAKTA

Herbert Blomstedt Collection invigdes den 21 maj och består av en samling på 500 hyllmeter med noter, partitur, korrespondens, musiklitteratur och musikalier, handskrifter och faksimilutgåvor av gamla handskrifter samt fack- och skönlitteratur. Det mest värdefulla materialet förvaras i bibliotekets raritetskammar.

Det är UB:s bibliotekarier som gjort samlingen tillgänglig för studier och forskning, under ledning av universitetsbibliotekarie Birgitta Eriksson. Samlingen är också sökbar i Libris, Gunda och Supersök.

FOTO: HÅKAN GRANATH, GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

Herbert Blomstedt har alltid sökt efter det som har ett evighetsvärde. Nu donerar han sina samlingar till Göteborgs universitetsbibliotek.

På masksafari i Vitsippsdalen

En strålande vacker majdag ger sig GU Journalen iväg till Botaniska trädgården för att söka efter en ovanlig art som bara hittats här i hela Sverige.

Men det är inte rara växter det handlar om.

Istället börjar vi, tillsammans med zoologen Christer Erséus, att gräva i jorden på jakt efter en alldeles speciell sorts djur - maskar.

REDAN FÖRSTA spadtaget visar sig lyckosamt. Röda trådar slingrar runt i den uppgrävda jordklumpen och Christer Erséus, professor i zoologi, lyser upp.

– Där är den! *Haplotaxis gordioides*, en liten tunn art som på hela skandinaviska halvön endast är känd från Vitsippsdalen i Botaniska trädgården. Normalt lever den i Centraleuropa, i mark med utsipprande grundvatten.

Christer Erséus tar fram en plastflaska med vatten i och puttar försiktigt ner sitt fynd.

– Masken tillhör gruppen ringmaskar. Första gången jag upptäckte den i Botaniska trädgården var 2005 och hur den hamnat här går bara att gissa. Den kan förstås ha följt med andra växter till trädgården men arten är inte känd för att spridas med människor. Den är röd eftersom den har gott om färgämnet hemoglobin, vilket är en anpassning till en syrefattig miljö.

JORDKLUMPEN VISAR SIG innehålla ytterligare en ovanlig art.

– En dagmask av arten *helodrilus oculatus*; den har jag bara funnit på fyra platser i hela Sverige!

Christer Erséus är en av världens ledande experter på gördelmaskar, som ingår i gruppen ringmaskar, dit bland annat vanliga dagmaskar hör. Av världens cirka 6 000 arter gördelmask har han klassificerat och namngett ungefär 10 procent.

Maskletarexpeditionerna har gått till jordens alla hörn, från Västindien till

Australien. Men just nu är han engagerad i jobb på närmare håll: de svenska och norska artprojekten, vilka lett till otaliga resor i Sverige och Norge.

Men hur många olika sorters mask finns det egentligen?

– Hundratusentals, kanske miljoner arter! Det låter ju otroligt men skälet är att vi använder ordet ”mask” om alla långsmala djur som saknar ryggrad.

DJURRIKET, ANIMALIA, brukar delas in i 35 huvudgrupper som alla utvecklades under den geologiska perioden kambrium för en halv miljard år sedan. Ryggsträngsdjur är den grupp alla ryggradsdjur tillhör, inklusive människan och exempelvis fåglar och fiskar.

– Varje huvudgrupp av djur har sin egen anatomi, förklarar Christer Erséus. Vi tycker kanske att människor och exempelvis fiskar inte är särskilt lika men inre organ, som lever och mjälte, fungerar på samma sätt. Och däggdjurens lungor är egentligen en utveckling av tarmfickor hos många fiskar som blivit simblåsa. För övrigt är det bara bland ryggradsdjuret det finns lungor, andra djur får syre på andra sätt.

Insekter har exempelvis ett rörsystem som tar in luft. Andra djur, som maskar, tar upp syre direkt från vattnet och lever därför där det är vått eller fuktigt.

Överst: En liten daggmask, *Helodrilus oculatus*.
De två nedre bilderna: *Haplotaxis gordioides*, i Sverige
bara känd från Vitsippsdalen.

»Det finns också mikroskopiskt små maskar som lever mellan sandkorn och inte ens behöver gräva för att få fukt och syre.«

”

– För att undersöka hur ryggraden en gång uppstått har forskarna bland annat studerat lansettfischen, som egentligen inte alls är en fisk. Genom djuret går en böjlig stav och det är runt en sådan som våra ryggkotor började utvecklas för drygt 450 miljoner år sedan. Kotorna är hemligheten bakom ryggradsdjurens dominans, utan dem hade riktigt stora djur, som valar och dinosaurier, aldrig kunnat utvecklas.

MAN SKULLE KUNNA TRO att ryggrängsdjuren är den största gruppen i djurriket. Men så är det inte alls, förklarar Christer Erséus.

– Den artemässigt största gruppen är leddjuren, dit spindlarna och insekterna hör. Men åtminstone hälften av de 35 huvudgrupperna består av maskformiga smådjur; genetiskt är alltså variationen mellan maskar betydligt större än skillnaden mellan människa och fisk.

Att det finns så många olika sorters mask beror på att masklivet är ganska praktiskt. Varför utvecklas vidare när man klarar sig utmärkt på att bara åla runt och gräva gångar?

– Det finns också mikroskopiskt små maskar som lever mellan sandkorn som inte ens behöver gräva för att få fukt och syre.

Tidigare trodde man att gördelmaskar bara fanns i jord. Men ett av Christer Erséus bidrag till forskningen är att visa att några av deras familjer även finns i havet.

– Alla maskar är egentligen vattendjur, och jord innehåller ju normalt en mängd vatten. I Sverige finns omkring 50 arter daggmask. Till detta kommer kanske ytterligare 400 arter gördelmaskar. Det flesta

av dessa är små och räknas inte in bland daggmaskarna, och här ingår också gruppen iglar med cirka 20 arter. Men hur många gördelmaskar som finns i hela världen vet vi inte. För ett antal år sedan skickade jag en praktikant på workshop i Sydafrika och han tog med sig ett par hundra gördelmaskar hem. Det visade sig att han på bara tio dagar hittat 25 nya arter, och alla var från havet!

ARTBESTÄMNING KAN IDAG göras med hjälp av så kallad DNA-barkodning, förklarar Christer Erséus.

– Man undersöker en gen som finns i mitokondrierna, cellens kraftstationer. Genen sekvenseras så att man får ett mönster som liknar streckkoden på varor i affären. Om variationen mellan olika individer av gördelmaskar överstiger 10 procent handlar det nästan alltid om olika arter. Men variationen inom arter kan därmed vara ganska stor. Maskar i Europa, som på grund av istider och andra faktorer skiljts åt under hundra tusentals år, kan ha utvecklat stora skillnader i barkodningsgenen, men ändå vara av samma art. Människan, som är en mycket ung art, har nästan ingen variation alls i denna gen.

Daggmaskar är nyttiga djur som äter bakterier och svampceller samt luckrar upp jorden.

– Men det finns förstås andra, mer otrevliga maskar. Bland plattmaskarna, en jättestor grupp, är ungefär hälften parasiter, bland annat binnikemask.

Även om maskar för det mesta verkar vara ganska stillsamma djur kan ibland de märkligaste masknyheter spridas. Nyligen hittade exempelvis en biologilärare i Norge tusentals daggmaskar i snön, som verkade ha fallit ner från himlen.

– Ett liknande fenomen, där maskar påstås ha regnat ner i södra Sverige, finns beskrivet redan 1925. Vi vet inte exakt vad det kan bero på men troligen har maskarna spridits med vinden.

NÄR CHRISTER ERSÉUS är ute i skog och mark har han svårt att låta bli att krypa ner på knäna och undersöka hur det står till med maskarna i något dike eller vattendrag.

Så när vi fortsätter längs bäcken i Vitsippsdalen spanar han hela tiden efter nya platser att gräva på.

Och där, på en nästan förmlutnad trädstam, hittar han ännu en av Sveriges mest sällsynta daggmaskar, *satchellius mammalis*, little tree worm på engelska. Sedan plockar han upp ytterligare en mask som nästan är svart.

– Förmodligen är det en ovanligt mörk *Lumbricus terrestris*, alltså stor daggmask. Men jag känner inte riktigt igen den, det skulle faktiskt kunna vara en helt okänd art. Så den tar vi med och analyserar på labbet.

Om ett år fyller Christer Erséus 65.

– Det finns så otroligt mycket som skulle behöva undersökas att jag omöjligt kan hinna med allt. Men när jag blivit pensionär hoppas jag äntligen få tid att mer odelat ägna mig åt maskarna.

TEXT: EVA LUNDGREN

FOTO: JOHAN WINGBORG

MASKFAKTA

En marin art av gruppen slemmaskar lär kunna bli över 50 m lång, och är därmed nog det längsta djuret i världen! Den heter *Lineus longissimus*, den mycket långa linjen, är tunn ungefär som en vanlig elsladd och ligger oftast ihoprullad på havsbotten eller vid en tidvattensstrand. Finns bland annat längs svenska västkusten.

Du kan ha tio eller fler arter i din normalstora trädgård. Några av de vanligaste är stor daggmask, stor lövmask, liten lövmask, grå daggmask/åkerdaggmask, lång daggmask, rosa daggmask, grön daggmask och kompostdaggmask. I Göteborgstrakten har vi också god förekomst av blå daggmask som ofta kryper på asfalt när det regnar. Den är stor, blek och tjock, med en markerat gul svanstipp.

Fysikern som bytte bana

– Jag har aldrig följt någon karriärplanering utan bara gjort det jag tyckt varit roligt, förklarar Åke Ingerman. Han är doktor i fysik, professor i ämnesdidaktik och snart också dekan vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten. Men mer än 80 procent vill han helst inte jobba.

HAN HÅLLER SOM bäst på att packa upp efter fem månaders vistelse i Melbourne där han för första gången på mycket länge fått tid att verkligen koncentra sig på forskning.

– De senaste åren har varit hektiska. Med tre småbarn har både min sambo och jag verkligen fått pussla för att få ihop tillvaron. Vi har båda jobbat deltid, och jag har hämtat tidigt på skola och förskola för att barnen inte ska få så långa dagar. Samtidigt har det varit fullt upp på jobbet. 2011 blev jag professor vid institutionen för didaktik och pedagogisk profession som då befann sig mitt uppe i en generationsväxling. Plötsligt var jag den ende professorn vid en institution med cirka 75 medarbetare. Trots flera forskningsanslag fick jag nästan aldrig tid att skriva koncentrerat.

Fem månader vid International Centre for Classroom Research, University of Melbourne, blev därför något av en befrielse.

– I januari hyrde vi ut huset i Örgryte och sedan åkte vi iväg hela familjen. Och det är fantastiskt så mycket barnen hunnit lära sig på dessa månader, inte minst nioåringen som blivit jättebra på engelska. Nu är vi hemma igen och försöker komma i ordning bland väskor och kartonger. Men det händer

hela tiden annat också: igår spelade jag schack med fyraåringen och sedan var det dags för bordtennis i matsalen med de äldre barnen.

Åke Ingerman har också fått tillfälle att jämföra Sverige med Australien.

– Man inser hur fantastisk svensk förskola är när det gäller att utgå från lek och barnens egna perspektiv, så är det inte i andra länder. Förskolan ger också barnen en social kompetens som jag själv fick först mycket senare i livet.

ÅKE INGERMAN ÄR nämligen uppvuxen på en gård utanför Karlskrona med tre ganska mycket äldre syskon.

– Jag hade egentligen ingen kontakt med barn i min egen ålder förrän jag började skolan, så det tog sin tid innan jag lärde mig umgås med kompisar. Att vara lite av en outsider har sedan följt mig genom livet. Ofta gick jag till biblioteket och tröstläste hylla efter hylla med böcker, särskilt science fiction. Läsning har fortsatt fascinera mig, även om böckerna alltmer sällan får mig att glömma tid och rum som när jag var liten.

Annars var matematik Åke Ingermans favoritintresse som barn.

– Min femton år äldre bror skulle ta över gården, så det kravet hade aldrig jag. Det finns ingen akademisk tradition i min familj men ändå var det självklart att jag skulle studera vidare.

Det var när han hade börjat tredje året

på teoretisk fysik på Chalmers och extra-knäckt som övningsledare för studenter på lägre nivåer som han blev intresserad av pedagogik.

– NÄR JAG SEDAN var klar med mina studier visste jag inte riktigt vad jag ville. Men så kom jag i kontakt med en doktorand som var nyfiken på didaktik och plötsligt hade jag bestämt mig för att skriva en avhandling som både handlade om fysik och om vad det innebär att bli fysiker.

Även som doktorand blev Åke Ingerman därför lite utanför, ingen förstod riktigt vad han höll på med. 2002 disputerade han så på Chalmers första avhandling med koppling till utbildningsvetenskap.

– Fysik och pedagogik är förstas ganska olika forskningsområden. Inom fysik finns en disciplinär enighet, man är överens om vad som ska räknas som ett svar; går något att visa matematiskt ses det som ett starkt argument. Samtidigt är det komplext, även fysiker arbetar i en tradition och måste få sina resultat att stämma med etablerad kunskap. Samhällsvetenskaper är mer formbara och att mejsla ut en välskriven text är en del av själva forskningen. Även om samhällsvetenskaper kan innehålla statistik handlar det knappast om en stor mängd enhetliga partiklar utan oftare om några personer, som dessutom är aktörer på samma nivå som man själv och som uppför sig på ett icke-förutsägbart sätt.

Efter disputationen fick Åke Ingerman en

postdoktorstjänst i Kapstaden, finansierad av STINT. Han flyttade dit tillsammans med sambon och stannade i ett och ett halvt år.

– Både forskning och utbildning är till sin natur lagarbeten. I Kapstaden handlar det dock mer om individuella prestationer eftersom det finns så lite av organisation och stödjande strukturer där. Tiden i Sydafrika var väldigt lärorik men också jobbig så när vi kom hem igen var vi ganska mätta på utlandsvistelser.

EFTER EN KORTARE tid i Luleå fick Åke Ingerman en forskarassistentjänst på Chalmers.

– Och jag stod för 100 procent av all externfinansierad forskning inom utbildningsvetenskap där! Efter ett par år flyttade jag till dåvarande IT-universitetet och 2007 hamnade jag på GU som lektor i teknik- och fysikdidaktik. Här har jag suttit i fakultetsstyrelsen och i lärarförslagsnämnden och dessutom drivit diverse projekt.

Bland annat startade han det första större teknikdidaktiska projektet för lärare i Sverige.

I hela västvärlden har intresset för matematik, teknik och naturvetenskap i skolan minskat kraftigt, påpekar Åke Ingerman.

– Det finns flera utestängningsmekanismer inom de här ämnena, bland annat föreställningen att man föds med begåvning i matematik och teknik, vilket knappast gynnar ett bredare intresse. Samtidigt satsar samhället stort på att skapa nyfikenhet för naturvetenskap, exempelvis genom olika science center.

Situationen blir inte bättre av att naturvetenskapliga lärarutbildningar har så svårt

att rekrytera studenter; i hela landet har vissa inriktningar bara ett tiotal sökande.

– Lärarna hinner ofta heller inte med riktiga kunskapsmässiga möten med eleverna så att de kan se vilka möjligheter till lärande var och en har. Men jag är optimist vad gäller skolan, det finns en oerhörd kraft och kompetens på många ställen.

DEN SOM HAR en utbildning i fysik och matematik har bland annat fått en väldig träning i strukturerat tänkande, påpekar Åke Ingerman.

– Jag uppfattas nog som en ganska analytisk person, när jag träffar nya personer som berättar något har jag lätt att lyfta fram mönster som de själva kanske famlar efter.

Denna egenskap, samt att han genom åren lärt känna en massa människor vid Chalmers och Naturvetenskapliga fakulteten, men också humanister och samhällsvetare, kommer förmodligen väl till pass när han den 1 juli blir dekan för Utbildningsvetenskapliga fakulteten.

- VÅR FORSKNING ÄR väldigt framgångsrik, vi fick exempelvis en tredjedel av alla forskningsmedel som Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté delade ut i höstas. Ändå är fakulteten snedbalanserad med en för stor utbildningsvolym. Det ger problem när det gäller kompetensförsörjning, särskilt som många kommer in sent i forskningen efter att först ha arbetat i många år. Nu, när utbyggnaden av lärarutbildningen sannolikt leder till ett ännu större utbildningsuppdrag, blir det desto viktigare att stärka forskningen.

Cirka 75 procent av fakultetens

utbildningsuppdrag kommer från Lärarutbildningsnämnden.

– Uppdragen går direkt till institutionerna vilket skapar en viss skakighet. Vi vill ju skapa en fakultet där forskning och utbildning hänger samman och inte glider isär, så det är något vi måste jobba med. Ett annat viktigt område är internationalisering, vilket inte är så lätt eftersom vår utbildning och forskning i första hand handlar om svenska förhållanden. På fakulteten finns också ett oerhört samhällsengagemang som måste tas tillvara.

DET SVÅRARSTE MED dekanuppdraget är att prioritera bort sådant som också är viktigt, menar Åke Ingerman.

– Det är många saker som hamnar på en dekans bord och alla är viktiga på olika sätt. Samtidigt gäller det att inte fastna som åsnan mellan hötapparna utan faktiskt åstadkomma några saker.

För Åke Ingerman har det dock alltid varit lätt att prioritera bland de största uppgifterna i livet: först familjen, sedan arbetet och sist personliga intressen.

– Jag har jobbat deltid på olika sätt i nio år och först nu, när småbarnstiden är över, känns det som att det kanske kan bli tid för annat också. För jag har många intressen, bland annat jitterbugg, tango och salsa, samt golf och curling och att spela trumpet, samt läsa förstås, när jag nu ska hinna med det ...

ÅKE INGERMAN

AKTUELL: Från den 1 juli ny dekan på Utbildningsvetenskapliga fakulteten.

JOBBAR SOM: Professor i ämnesdidaktik med inriktning mot naturvetenskap och teknik.

FAMILJ: Sambon Mia samt tre barn på 9, 6 och 4 år.

BOR: I Örgryte.

ÅLDER: 41 år.

INTRESSEN: Dans, curling, golf, litteratur.

SENAST LÄSTA BOK: *The end of Mr. Y* av Scarlett Thomas.

SENASTE FILM: *Moulin Rouge*.

FAVORITKAFFE: Cortado på Matteo.

TEXT: EVA LUNDGREN
FOTO: JOHAN WINGBORG

Folk & Fä

FOTO: JOHAN WINGBORG

UTVECKLINGEN AV vilda djur till husdjur – domesticeringen – började på allvar för cirka 10 000 år sedan. Men inte med siktet inställt på sällskapsdjur utan snarare som en överlevnadsstrategi samt för det vardagliga arbetets skull: vakthunden för att hålla rovdjur och tjuvar på avstånd, katten för att fånga möss, korna för att ge mjölk, hästen, oxen och fåret för att hålla marken öppen och odlingsbar.

Idag vet vi att husdjur på många sätt kan påverka människan, bland annat inom vård och omsorg. Djur skapar trygghet, stimulerar inlärning, är blodtryckssänkande. Hunden kan tvinga oss ut ur soffan till uppfriskande promenader i skog och mark. Katten kan få även en ensam människa att känna sig behövd och en kanin kan vara ett

litet barns hemliga förtrogna vän.

Blir vi bättre människor av att spegla oss i ett djur? Kan djuren få oss att släppa fram känslor eller tankar som vi annars inte vågar stå för? Eller är det tvärtom fel att se sina sällskapsdjur som delar av familjen, ge dem namn och smeknamn, och tillskriva dem känslor och upplevelser som de kanske inte alls har?

Eller kan djur – som sällskap, fritidsintresse, eller bara som en beundransvärd medvarelse – vara något den urbana, rationella människan behöver för att få balans och mening i tillvaron?

Utställningen Folk och fä är ett samarbete mellan GU Journalen och Jonsereds herrgård, och visas på herrgården hela sommaren.

»Idag vet vi att husdjur på många sätt kan påverka människan, bland annat inom vård och omsorg.«

”

Anna med Selma och Boom

Samtidigt som jag kliar lammet i den lena pälsen och ser in i hennes svarta, nyfikna ögon flyger en tanke förbi: undrar om det är dig jag ska äta upp?

Jag är stadsbo och har aldrig haft någon närmare kontakt med bruksdjur, förrän jag flyttade ut i skärgården och blev fårägare. Plötsligt gläds jag inte bara åt att få vara med mina djur, utan också åt den fina lammsteken från garanterat lyckliga djur, det vackra lammskinnet och ull. Det är en ny, skön känsla som landat i mig. Egenproducerad.

ANNA HOLGÉN

Utbildningsadministratör
vid Akademin Valand

Bosse och Egon

Vår papegoja heter Egon, trots att vi relativt nyligen fick reda på att det är en honfågel. Det är en blågul ara, uppfödd i Varberg, som kom till oss våren 2003 när hen var 4 månader gammal. Egon pratar mycket och kan säga ett tiotal olika meningar som kombineras och uttrycks vid lämpliga tillfällen, ofta påfallande klokt. Egon har en stor bur som hen tillbringar natten i, men rör sig för övrigt relativt fritt, klättrande på utsidan av buren eller i trädgården. Egon sitter dock gärna på min axel.

BO SAMULESSON

Professor i transfusionsmedicin, rektor vid Göteborgs universitet 1997-2003.

Angela och Birk

Jag delar livet med Birk, en grönkindad parakit, och de tre undulterna Sunny, Siggie och Putte. Mina fåglar, och särskilt Birk, betyder allt för mig! Deras livsglädje och kärlek är smittsam: när det är dags att umgås, leka eller gosa glömmer jag alla problem, slappnar av och hittar min inre ro. Vi människor ägnar så mycket tid åt att tänka på möjliga problem i framtiden eller reflektera över tider som har gått, som vi inte ens kan påverka längre. Mina fåglar är därför en mycket bra förebild för mig: man ska leva i nuet och fokusera på vad som är bra nu!

ANGELA PAULINY

Forskare i ekologisk zoologi

Joachim och Smaug

Min kameleont heter Smaug och är en sydafrikansk dvärgkameleont. Det är en väldigt behändig art eftersom djuren inte blir så stora, trivs bra i rumstemperatur och föder levande ungar. Mitt förhållande till Smaug är nog inte så personligt utan bygger mest på min fascination för reptiler, och speciellt kameleont. Det handlar om allt från hur de rör sig till färgväxlingarna, som inte är till för kamouflage utan snarare för att visa humörsvägningar.

JOACHIM STURVE

Docent vid institutionen i ekotoxikologi

Snuttan med Lille Skutt

Lille Skutt är en "hittekanin" som kom till oss en regnig och kall höstdag för 4½ år sedan. Trots affischer på stolpar och träd var det ingen som kändes vid den lilla svarta kaninen som satt på en hög äpplen i Sisjö-skogen. Så han fick följa med hem och bo i dotterns stalllåda och i köket. Mycket snabbt visade det sig att han var annorlunda, han valde själv att han ville "gå på låda". Han gick alltid till samma ställe i köket och gjorde sina behov, och när vi satt dit en låda med kattsand gick han aldrig någon annanstans. Och när klockan började närma sig 10 på kvällen, och vi inte hade burit upp honom till sin låda för natten, hoppade han helt sonika över vårt lilla uppbyggda hinder i köksdörren, vidare upp för trappan in i dotterns rum och in i lådan och lade sig.

KRISTINA SNUTTAN SUNDELL

Professor i zoofysiologi

← Leon med sin orm

För mig betyder närheten till djur möjligheten att komma närmare och förstå naturen och dess processer. Att hålla djur från tropiska miljöer kräver att man lär sig om dem och deras behov, men också om deras miljöer för att förstå vilka krav de har. Det är både roligt och värdefullt för mig i mitt yrke som biolog.

Ormen på bilden är en art utan svenskt namn. På engelska kallas den "Rhino ratsnake" eller "Vietnamese unicorn"; det latinska namnet är *Rynchophis boulengeri*. I det vilda lever den i skogsklädda bergsdalar i norra Vietnam och södra Kina och den dök upp i fångenskap någon gång på 1980-talet via Ryssland under Sovjetunionens kontakter med Kina. De vuxna djuren är gröna till färgen och lever i träd där de jagar fåglar och ödlor, men ungdjuren är bruna och spenderar förmodligen sin tid i bäckar där de jagar fisk och grodor. Väldigt lite är känt om artens ekologi eftersom de lever i otillgängliga miljöer och är väl kamouflerade.

LEON GREEN EKELIN

Doktorand vid institutionen för biologi och miljövetenskap

Laila med Steffie och Zelda

Whippetsystarna Steffie och Zelda, 2 år, är livsnjutare och har en total närvaro i det de gör, något vi människor bör lära oss mer av.

De håller mig frisk och lär mig stressa ner, de ger mig avkoppling och mycket vistelse i skog och mark.

De är mina allra första hundar och innebär mycket jobb, men genom att lägga en bra grund och jobba hårt ger det goda resultat.

Idag är jag stolt över vårt samarbete. Bättre tillgivna vänner finns inte. Steffie är den lugna och dominanta i flocken, Zelda tror hon är en doberman och vaktar vår flock. Hon ger alltid varningsskall om hon upptäcker något i skogen eller om det kommer en främmande hund. Det är tydligen mycket ovanligt att en whippet ger varningsskall, men det gör mig trygg.

Whippet betyder "whip it" eftersom svansen är som en piska. Whippet är en blandras av greyhound och terrier och kommer från England där överklassen hade greyhound och gruvarbetarna whippet. På nätterna släppte gruvarbetarna ut sina whippet på herremännens ägor för att jaga kaniner och harar. Eftersom whippet nästan aldrig skäller var den perfekt som jakthund på nätterna. De har en stark jaktinstinkt.

På dagarna tävlade hundarna i kapplöpning och kunde ge gruvarbetarna extra klirr i kassan.

Whippetar har en explosiv kraft i sina starka kroppar och kommer upp i hastigheter av 50-60 km/timme. Inte undra på att folk stannar upp av beundran när de ser Steffie och Zelda rusa efter bollen.

LAILA ÖSTLUND

Videoproducent på Medieteknik

Markus och Folke

Vi har hundar framför allt som sällskap, de är fyrbenta familjemedlemmar. Som hundägare har jag lärt känna många människor, inte minst andra hundägare i mitt bostadsområde. Hundarna tvingar mig också till dagliga aktiviteter och motion, vilket betyder att de hjälper mig att koppla av och att hålla tankarna från jobbet. Utöver detta så skänker de dagligen glädje och skratt, de är väldigt roliga!

MARKUS JOHANSSON

Forskare i statsvetenskap

Maria med Skruttan

Min katt är en 11-årig charmig, enviss och pratsam sphynx. Hon är egentligen döpt till Black Pearl men var så liten och skrynklig när jag hämtade henne som tremånaders unge så smeknamnet blev Skruttan. Hon är inte så liten längre men har fortfarande mycket rynkor (som de flesta sphynxar har) och det är snyggt.

Skruttan kommunicerar mycket med olika ljud och har naturligtvis lärt sig hur hon ska styra mig (och ibland gör hon även som jag vill).

Vad betyder mitt husdjur för mig? Jag svarar som de flesta andra antar jag; hon är en fantastisk vän och ett roligt sällskap. Djur lever i nuet, är ärliga och ger sin kärlek utan motkrav: de är bra förebilder för sin husse/matte hur man ska leva.

MARIA RANSJÖ
Professor i ortodonti

Karin med Tim, Anton och Glen

Mina husdjur betyder för mig daglig glädje! När jag kommer hem, släpper ut dem och ser dem springa runt och busa med varandra, och jag kanske får klappa lite mjuk päls, då försvinner alla tankar på om det som har varit en jobbig dag. Degusar är väldigt sociala och pratsamma djur. Man har räknat till omkring 15 olika läten som de använder för att kommunicera med varandra. Mitt favoritläte är när de vill leka tafatt, puffar på sin kompis, viftar med svansen och springer iväg med ett "wiiiiii!" när kompisen jagar efter.

KARIN JOHANSSON
Postdoktor vid institutionen för biologi och miljövetenskap

Krönika

Omsorg om djur – en del i att bli människa

I VARDAGLIGA SAMTAL om våra husdjur talar vi kanske inte så mycket om vad djuren betyder för oss utan samtalen tenderar ofta att handla om praktiska problem och lösningar. Vi har ansvar för en annan varelse och till det ansvaret hör främst att se till husdjurets rent fysiska behov av mat, vatten, motion och annat som kan tänkas vara aktuellt för just denna art. Hundar behöver sällskap, katter ska helst kunna röra sig fritt utomhus, höns behöver

Populära expertråd till djurägare som av olika anledningar känner att de behöver hjälp med sina husdjur bygger ändå ofta på en föreställning om att det är människors bristande kunskap om djuren såsom biologiska varelser som är problemet. Människans felaktiga omsorg och empati leder till antropomorfism, förmänskligandet av djuren, och ses som själva kärnan i detta problem. I en bok om nya perspektiv på antropomorfism kopplar Lorraine Daston och

»Olika kulturer och tidsepoker gestaltar förhållandet mellan människor och djur genom fabler, sagor och myter.«

MARIA OLAUSSEN

också få gå ute och drabbas då ofta av ond, bråd död om vi inte lyckas skydda dem. Alla djur behöver mat på regelbundna tider.

I just denna omsorg om husdjuret ser filosofen Donna Haraway den centrala relationen mellan människa och djur. Hon talar om companion animals och påpekar att ordet companion kommer från latinets cum panis, "med bröd". I svenskan har ordet blivit kompanjoner som utvecklats i olika riktningar och tagit till sig ett antal olika betydelser. Husdjuret som companion animal är alltså den vi delar vårt bröd med – vår relation kännetecknas av ansvar och omsorg på samma sätt som andra människor som står i ett beroendeförhållande till oss eller som vi är beroende av. Husdjurens främsta betydelse kanske är just denna att den tydliggör att vi finns i ett större sammanhang där andras behov blir en central del av vårt eget liv.

BEROENDEFÖRHÅLLET mellan människa och djur är en lång och komplicerad historia. Människan är både däggdjur, flockdjur och rovdjur och dessutom lever vi i symbios med ett antal mikroskopiska varelser som håller till i vår kropp. Olika kulturer och tidsepoker gestaltar förhållandet mellan människor och djur genom fabler, sagor och myter. Husdjurens användning som nyttodjur och statusmarkörer har dessutom förändrat djuren i grunden.

Gregg Mitman motståndet mot antropomorfism till modernitetens genombrott och ett vetenskapligt tänkande där just biologisk kunskap en gång för alla skulle klarlägga djurens verkliga väsen. Antropomorfism blir då ett uttryck för slarvigt och ovetenskapligt tänkande. Ett annat viktigt argument mot det man ser som ett förmänskligande av djur kan formuleras som ett etiskt ställningstagande mot den narcissistiska människan som därmed placerar sig själv i centrum.

MEN SOM DASTON och Mitman påpekar behöver det inte nödvändigtvis finnas ett motsatsförhållande mellan antropomorfism och en kunskapsorienterad omsorg om djur. Om vi kompletterar den naturvetenskapliga kunskapen om djur med studier av hur djur framställs i litteratur och andra kulturella uttrycksformer kan vi upptäcka hur människan blir till i relation till det icke-mänskliga. Vi kan upptäcka nya uttryck för vad det betyder att vara människa just genom att leva med och i omsorg om andra former av liv.

MARIA OLAUSSEN
Professor i engelska med litteraturvetenskaplig inriktning

FOTO: HILLEVINAGEL

En relation fylld av kärlek

Hur fungerar egentligen förhållandet människa-djur?

Det är en märkligt utforskad fråga som filosofen Petra Andersson försöker få svar på.

– Självt tror jag att människan inte kan leva utan djur.

HUNDEN, människans bästa vän, har vi levt tillsammans med i kanske 25 000 år, visar alldeles ny forskning. Men trots att vi haft husdjur sedan urminnes tider finns ingen riktigt bra teori om hur förhållandet människa-djur ser ut, förklarar Petra Andersson, forskare i praktisk filosofi.

– Istället brukar man ibland ta till förklaringar som skapats inom andra områden, exempelvis anknytningsteori, som annars används om relationen mor-barn.

Man kan säga att det finns likheter mellan hur vi knyter vi an till våra djur och förhållandet mellan föräldrar och barn, förklarar Petra Andersson.

– Det händer exempelvis att djurägare flyttar närmare naturen och anpassar sina arbetstider för att gå omlott, precis som småbarnsföräldrar gör. De prioriterar de delar av livet som handlar om husdjurets välmående samtidigt som annat, som att ha nära till jobb eller nöjen, kommer i andra hand. Och djurägarna, liksom småbarnsföräldrarna, menar nog att de gör alla dessa uppoffringar för husdjurets skull, eller för att livet tillsammans med djuren ska fungera för både människor och djur.

Att djur betyder mycket för människan är lätt att konstatera. Betydligt svårare är att veta vad människan betyder för djuret, påpekar Petra Andersson.

– Tyvärr har ännu ingen uppfunnit någon relationer som kan mäta värdet av relationer för olika varelser. Vissa etologer påpekar att djurägare ofta antropomorfiserar sina djur, alltså tillskriver dem mänsk-

liga känslor som de inte alls har. Vi bara tror att hunden är glad när den springer oss till mötes eller att katten känner välbehag när vi klappar den, men egentligen handlar djurs beteende endast om stimuli och respons, anser de. Andra menar snarare att det är osannolikt att husdjuren, som på många vis är lika oss, skulle vara så annorlunda känslomässigt. Att antropomorfisera djur är i alla fall bättre, menar jag, än att ha en strikt mekanistisk syn och varken tillskriva djur förmåga att tänka eller känna.

OLIKA ARTER skapar olika sorters relationer. För en hund är nog ofta den mänskliga familjen den primära flokken. För hästar däremot är det nog andra hästar.

– Jag har ett väldigt kärleksfullt förhållande till min häst men jag tror att hon skulle sälja mig för en sockerbit. Den som bor på en hästgård kanske kan få ett närmare förhållande men annars är hästar nog snarare som kompisar än som delar av familjen, förklarar Petra Andersson.

Djur gör också skillnad på person.

– Våra katter går exempelvis alltid till min partner när de ska ha mat eller vill släppas ut på balkongen. De vet att han är mer att lita på än jag.

Men djur är inte bara kompisar. De kan användas också, exempelvis vid behandling av sjukdomar och funktionshinder.

– Ridning har exempelvis använts sedan 1950-talet inom poliovården och senare för bland annat behandling av neuropsykiatriska problem. Hästens rörelser verkar ge väl-

»Hästar och hundar måste vara någorlunda lydiga för att umgänget ska fungera.«

PETRA ANDERSSON

görande effekter. Också att få kroppsvärme från ett stort djur kan vara bra. Men egentligen vet vi inte vilken terapeutisk betydelse djur har även om de som ägnar sig åt den här typen av verksamhet är övertygade om värdet av den och kan visa fina resultat.

ATT FÖRHÅLLET människa-husdjur inte är jämställt, utan präglas av över- och underordning, är något inte minst djurrättsföreträdare brukar framhålla.

– Och det stämmer förstås. Hästar och hundar måste vara någorlunda lydiga för att umgänget ska fungera. Men även om relationen är ojämlig präglas den ofta av kärlek och värme, ett slags mellanting mellan det förhållande man kan ha till en vän, sin partner eller någon annan närstående. Det handlar om ömsesidig uppskattning och om att göra saker för den andra, även sådant som inte är så roligt. Jag är exempelvis oersonligt rädd för älgar. Men om jag under en ridtur möter en älg litar jag fullständigt på att min häst tar oss förbi. Och den här tilliten är en viktig del av vår vänskap.

Men förhållandet människa-djur skiljer sig från partner- eller vänskapsrelationer på ett viktigt område, påpekar Petra Andersson.

– En smärtfri häst kan avlivas för att den har någon rörelsestörning som gör att den inte kan användas fullt ut som rid- eller körhäst, och det händer att djur dödas för att ägarna tröttnat på dem. Så gör vi förstås inte med människor. En del av förklaringen är att en dumpad partner kan ta hand om sig själv medan djuret är beroende av människan. Men detta faktum, att vi avlivar de djur vi pratar om som våra vänner och familjemedlemmar, ställer ändå idén om att vi älskar dem på ända.

ATT MÄNNISKAN alltid kommer att behöva djur är Petra Andersson övertygad om.

– Det är förstås inte så att varje individ vill ha ett husdjur, lika lite som varje enskild människa vill leva med en partner eller längtar efter barn. Men på gruppnivå tror jag att människan behöver djur. Vi har alltid levt tillsammans och vi är ju djur själva. Människan är en social varelse och i umgänget med andra individer ingår även djuren.

FAKTA

Petra Anderson är forskare vid institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori. Hon ingår bland annat i forskningsprojektet *Hästkulturer i omvandling*, där hon undersöker olika förutsättningar för hästvelfärd. Projektet finansieras av Östersjöstiftelsen.

EVA LUNDGREN

Vill bidra till en mer jämlik hälsa

De är marginaliserade och beskrivs på ett negativt sätt. Men genom samtal kan Maria Magnusson stötta även ungdomar i utsatta områden så att de börjar leva mer hälsosamt.

– Personerna som berörs är själva med och påverkar.

Vad betyder fält i din forskning?

– Det är platsen där jag samlar in data för att utveckla modeller för hälsofrämjande arbete som kan bidra till att utjämna ojämlikheter i hälsa. Det kan vara en skola, tandvården, ett hälsotek, en idrottsförening, en ungdomsmottagning, en förskola, en föräldra- eller personalgrupp. Det är där vi i projektet *Folkhälsogrupp Jämvikt* utvecklar relationer med människor, stödjer dem i att utveckla en god hälsa och där vi forskar kring processerna.

Varför är din metod och hur arbetar du med den? Har den brister och vilka i så fall?

– Metoderna, eller snarare paradigmet som vi använder, heter Community-Based Participatory Research (CBPR). Det bygger på att du själv kan påverka din hälsa, ensam eller tillsammans med andra och stärka självkänslan att förändra ett beteende. Det kan vara att tonårsflickor som dricker mycket energidryck behöver samtala om betydelsen av att äta frukost och inte bara informeras om att energidrycker är onyttiga. Det är också viktigt att involvera omgivningen som exempelvis skolkaféet eller handlare i närområdet. Vi hjälper till med strukturerna och flickorna funderar dels kring dessa och dels kring hur de själva kan påverka sin situation. Etiska problem kan uppstå om vi inte får fortsatt finansiering för att fortsätta vårt arbete. Grupper med sämst hälsa är ofta människor som känner sig marginaliserade och vana att bli negativt

omskrivna i forskningssammanhang. För att vinna deras förtroende är det viktigt att vi under en längre tid finns i stadsdelen för att deras förhoppningar om bättre hälsa, hjälp och stöd inte ska grusas.

»Det är en tilltalande metod då den bygger på deltagarstyrning.«

”

Vilka svårigheter har du stött på?

– Det kan ta tid att hamna på samma våglängd då vi inte kommer med färdiga modeller utan frågor ”Hur kan vi hjälpa er?”, vilket upplevs ovant. Det förekommer att organisationerna vi ska samverka med har brister i sin internkommunikation, vilket hindrar oss från att komma vidare och gör att etableringen kan ta lång tid. Ofta talas många språk i de grupper vi besöker. Flera tolkar samtidigt kan påverka kvaliteten på samtalet och därför strävar vi efter att inte ha mer än en språkgrupp i taget.

Hur förbereder du dig?

– Jag kontaktar utvecklingsledaren för folkhälsa i stadsdelen och diskuterar vilka insatser som behövs bäst i området. Tillsammans lägger vi upp en långsiktig och flexibel plan. Inför en träff med deltagare frågar vi arrangören vilka frågor som ska vara i fokus och om det går samlar vi in frågor från deltagarna i förväg. Power Point-presentationer skapar ofta en situation av expert som föreläser och hindrar dialogen med de som lyssnar. Istället har vi satt samman en ppt-presentation som illustrerar

de frågor som brukar komma upp, exempelvis stress, D-vitamin, viktnedgång, energidrycker och innehållsdeklarationer på livsmedel, där vi kan plocka ut bilder som behövs i relation till samtalet eller föreläsningen. Vi har börjat kalla dessa dialogföreläsningar. Vi visar och rekommenderar bra redskap som de flesta kan använda själva, som olika appar och när det finns relevant tryckt material har vi med det också. En sammanfattande broschyr med Livsmedelsverkets råd om mat och motion har tagits fram inom projektet och är översatt till 12 språk.

Hur blir du bemött?

– Folk är för det mesta positiva till vår forskning. Ibland möter jag personer som är upprörda över Livsmedelsverkets råd och konfrontation uppstår. Det är obehagligt när det inte finns någon vilja till diskussion. Spännande med fältarbetet är att erfarenheterna bidrar till att bra arbetssätt kommer fram efter hand.

TEXT: HELENA SVENSSON

FOTO: JOHAN WINGBORG

MARIA MAGNUSSON

TITEL: Medicine doktor, dietist med specialisering inom folkhälsa (inriktning primärvård och skola) sjuksköterska. Projektledare för *Folkhälsogrupp Jämvikt* (läs mer om det på nätet genom att googla efter det).

ÅLDER: 58 år.

FRITIDSINTRESSEN: Samhällsfrågor, vara ute och röra på sig, skön- och faktalitteratur, familjen.

DETTA VISSTE DU INTE: Har dykcertifikat.

HÄLSOTEK: Finns i stadsdelarna och erbjuder aktiviteter som främjar hälsa samt kunskapsutbredning. Frivilligt, anonymt och gratis.

Lagar nonchaleras vid anställningar

GRUNDEN FÖR offentlig sektor är att skicklighet ska vara den främsta bedömningsgrunden och att tillsättningar ska ske i öppen konkurrens efter utlysning och sakkunniggranskning. Inom akademien står objektiva förfaranden som garant för forskningens och undervisningens kvalitet. Oegentligheter vid tjänstetillsättningar hotar denna kvalitet. De innebär dessutom naturligtvis att karriärmöjligheterna för dem som inte gynnas av oegentligheterna begränsas avsevärt.

Undertecknad har tillsammans med några kollegor gått igenom ett antal förordnanden utfärdade vid GU, särskilt Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori (FLOV) vid Humanistiska fakulteten, under de senaste 15 åren. Vi har funnit ett stort antal fall där besluten står i strid med gällande regelverk, bland annat anställningsförordningen. I många av de här fallen är det fråga om tillsvidareförordnanden med hänvisning till 5§ i lagen om anställningsskydd (LAS), men där villkoren för inlasning i själva verket inte uppfyllts – inte sällan har verkligheten varit närmast parodiskt långt från vad som uppgivits. I flera andra fall har personer tillsvidareförordnats utan hänvisning till LAS eller annan laga grund, men samtidigt utan att tjänsten utlysts.

ATT BESLUTA ATT förordna en person i strid med lagar och förordningar är ett tjänstefel. Tjänstefel är ett brott som kan leda till böter eller fängelse och som har en preskrip-

tionstid på fem år. Om gärningen sker med uppsåt, kan den vara ett grovt tjänstefel. Ett sådant leder till fängelse och har en preskriptionstid på tio år. GU har enligt lagen om offentlig anställning (LOA) (22§ punkten 1c) en skyldighet att anmäla alla misstänkta tjänstefel till åtal. Den normala processen är att en dekanus eller universi-

»De listade fallen är bara några exempel på en kultur som tycks mycket utbredd inom GU, en kultur där lagar och förordningar kring anställningar nonchaleras.«

tetsdirektören gör en framställan till rektor, varefter rektor beslutar om ärendet ska hänvisas till Personalansvarsnämnden (PAN). PAN bereder sedan frågan om anmälan till åtal skall göras. Vi har uppmanat prefekten vid FLOV att initiera en sådan process, men utan resultat. Prefekten har meddelat att ingen misstanke om anmälningspliktiga tjänstefel föreligger. Vi finner detta högst uppseendeväckande i ljuset av de klara fakta som vi lagt på bordet.

EFTER KONSULTATION med universitetsjuristerna har undertecknad därför gjort en egen framställan till universitetsdirektören att rektor måtte föra ett antal ärenden

till prövning i PAN. I denna framställan listas åtta fall – bara en del av alla som vi uppdragat – där beslutande dekanus eller prefekt enligt vår mening gjort sig skyldig till minst tjänstefel. I flera av fallen kan det vara fråga om grovt tjänstefel. Vi avvaktar nu GU:s respons. Ärendet har diarienummer D 2015/49, för den som vill ta del av detaljerna.

VÅRT ENGAGEMANG i denna fråga har redan väckt kritik från olika håll, och denna kritik kommer sannolikt inte att avta efter min anmälan till universitetsdirektören. Jag vill därför poängtera följande saker.

1. Anmälan är inte på något sätt riktad mot de personer som en gång gynnades av de felaktiga besluten. De arbetsrättsliga frågorna, inklusive frågan om dessa personer ska få behålla sina anställningar, är i princip redan utredda. (Alla får behålla sina anställningar.) Anmälan handlar enbart om den straffrättsliga frågan, det vill säga om ansvar ska utkrävas av beslutsfattarna.

2. Poängen med min anmälan är inte heller att försöka få alla de inblandade fällda för sina förseelser. Den är mycket mer allmän. De listade fallen är bara några exempel på en kultur som tycks vara mycket utbredd inom GU – en kultur där lagar och förordningar kring anställningar nonchaleras. Vad leder då denna nonchalans till? Jo, långt färre anställningar utlyses än vad som borde vara fallet, och därigenom tillförs inte universitetet ny spetskompetens i den omfattning som behövs för att det på sikt skall kunna hävda sina positioner. Den här kulturen är därför ett synnerligen allvarligt hot mot GU:s ambitioner vad gäller forskning och utbildning, och den har säkert redan missgynnat GU i förhållande till de universitet som skött anställningsfrågorna på ett korrekt sätt.

3. Det utfall som jag hoppas på för min aktion är därför inte straffrättsliga påföljder för den ena eller den andra av de namngivna personerna, utan ett kraftfullt uttalande från rektor att det hädanefter råder nolltolerans mot anställningsbeslut som inte följer gällande lagar och förordningar.

HELGE MALMGREN
PROFESSOR EMERITUS,
INSTITUTIONEN FÖR FILOSOFI,
LINGVISTIK OCH VETENSKAPSTEORI

Ledningen har erbjudits möjlighet att skriva replik.

Vi är administrationens fångar

UNIVERSITETETS TVÅ huvuduppgifter är forskning och utbildning. Det har gång efter annan konstaterats i de akademiska högtidstalen. Det var en ledstjärna för det klassiska Humboldt-universitetet i Berlin i början av 1800-talet. Det slås på nytt fast i de europeiska universitetens *Magna Charta*, antagen av drygt 400 rektorer vid Bolognauniversitetets 900-årsjubileum 1988.

Viktigast av de tre orden – forskning och utbildning – är ordet ”och”. Det lyfter fram ett klassiskt och uppfordrande bildningsideal. Det fäster uppmärksamheten på vad som krävs för att förse oss med nya generationer av självständiga forskare, professionella yrkesarbetare och eftertänksamma medborgare. Det binder ihop något som inte kan åtskiljas om universiteten ska kunna fullgöra sin sanningssökande, skärskådande och samhällskritiska roll.

Vårt vardagliga språkbruk – jargongen vi odlar – röjer emellertid en annorlunda, vacklande inställning: det talas om ”undervisningskyldighet” respektive ”undervisningsfri för att forska”. Den ena uppfordrande rollen riskerar därmed att tränga undan den andra. Vårt sätt att hushålla med de knappa resurserna avslöjar likaså vad som värderas högst.

Särskilt illa utsatta har, som den forne universitetskanslern Carl-Gustaf Andrén visat, de humanistiska, samhällsvetenskapliga, juridiska och religionsvetenskapliga utbildningarna varit sedan flera decennier tillbaka. Någon utredning av vilka resurser universitetens grundutbildningar egentligen skulle behöva för att kunna

mönstra kravet på att ”hålla högsta kvalitet” har inte genomförts sedan universitetsreformen 1958. Utgångspunkten har, som Andrén konstaterar, vid varje ny reform sedan dess varit att ”inte överskrida den tidigare kostnadsramen för det sammanlagda utbildningsanslaget”, istället för att försöka fastställa utbildningarnas verkliga behov. Följden har blivit att de fyra utbildningsområden, som omfattar hälften av studentpopulationen, är ”starkt underfinansierade” (Andrén 2011, s. 166–167).

DEN HÖGRE UTBILDNINGEN har byggts ut i en snabb takt allt under det att den materiella basen försvagats. Teologen och tidigare rektorn vid Lunds universitet, Göran Bexell, konstaterar: ”Det har därmed skett vad som i andra sammanhang brukar kallas en rationalisering, men det är här inte fråga om att stoppa maximalt antal korvar per minut utan att utbilda levande människor. Det har gått för långt och det betyder att nivån och kvaliteten har sjunkit, generellt sett.” (Bexell 2011, s. 241)

Det är särskilt utbildningsanslaget som succesivt urholkats. Dan Brändström, vd för Riksbankens Jubileumsfond, kunde i en utredning från 2007, *Resursutredningen*, konstatera att utbildningsanslaget borde öka med cirka 30 procent för att komma i nivå med 1993 års anslag. Carl-Gustaf Andrén fäster uppmärksamheten vid inte minst *stödfunktionernas* roll i denna process:

Reformen 1992 innebar att utbildningsanslaget omfattade medel inte bara till utbildning utan också till en rad stödfunktioner. Det utvecklades till praxis att stödfunktionernas behov först räknades fram och det som blev över ställdes till utbildningens förfogande utan att utbildningens behov preciserades eller prövades i relation till övriga funktioner. Man kan göra tankeexperimentet att denna princip skulle ha tillämpats på lokalkostnaderna för att inse orimligheten i en sådan ordning! (Andrén 2013, s. 181–182)

TILL STÖDFUNKTIONÄRERNA hör inte enbart en växande kader av prefekter, studierektorer och administratörer av annat slag. Även lärare förväntas numera ägna mer tid åt uppgifter som hör till stödfunktionärens roll. Tagna var för sig är dessa uppgifter alls inte meningslösa; ej heller dikterade av människor med lömska motiv. Kursplaner, studieguider och utvärderingar kan vara värdefulla; kursrapporter och sammanträden likaså. Men när uppgifter av detta slag tillåts förbruka så mycket av de knapphetsvaror som tiden och orken utgör, riskerar även våra föreställningar om universitetets ändamål och mening att förändras. Bisak blir till huvudsak och vice versa.

När så många dras in i denna administrativa praktik, blir vi också fler som tenderar att definiera problemen vi möter så att administrativa lösningar blir maximalt betydelsefulla. Ännu ett sammanträde, ytterligare en utvärdering och allra helst en ny utredning. Som lärare har det blivit vanligare att vi avkräver våra lärarkollegor rapporter och statistik, än att vi frågar dem om de läst någon intressant bok, grubblat över något svårt didaktiskt problem eller nyligen ställts inför en utmanande studentfråga. Det är ett

illavarslande tecken på att vi blivit det administrativa tänkandets fångar och förlorat blicken för vad som är, eller åtminstone en gång var, universitetets huvuduppgift.

VÄRRE ÄR ATT denna administrativa logik – enligt vilken universitetets uppgift numera är ”administration, forskning och utbildning” – berövar studenter värdefull tid till undervisning. Hur det historiska mönster som pensionärer som Carl-Gustaf Andrén och Göran Bexell blottlagt, och som skulle kunna kan betecknas *undervisningskvotens fallande tendens*, inverkat på hur många studenter som misslyckats i sina studier är svårt att veta. Dagens anspråksfulla kursplaner utgör knappast någon garanti för att studenter får vad de behöver, eller avkrävs vad de förväntas kunna bemästra. Administrativa dokument av detta slag riskerar alltför lätt att dölja mer än vad de upplyser oss om.

RUNE ROMHED
LÄRARE VID INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH PEDAGOGISK PROFESSION

Referenser

Andrén, Carl-Gustaf (2013) *Visioner, vägval och verkligheter. Svenska universitet i utveckling efter 1940*. Lund: Nordic Academic Press.
Bexell, Göran (2011) *Akademiska värden visar vägen*. Stockholm: Atlantis.

Vinn biobiljetter

Läs tidningen och var med och tävla. Bland alla som svarar rätt drar vi tre vinnare som får ett presentkort på två biobiljetter vardera. Lycka till!

1. Whippet är en blandras av - vad då?
2. Hur många fristående kurser gav GU år 2010?
3. Vad heter GU:s populäraste sommarkurs?
4. Hur långt kan världens förmodligen längsta djur bli?
5. Hur många nya professorer installerades den 22 maj?

Förra numrets vinnare av biobiljetter är:

Eva-Lena Neth Johanson, institutionen för nationalekonomi med statistik
Christopher Holmberg, institutionen för kost- och idrottsvetenskap
Ewa Crusner Gustafsson, laboratoriet för experimentell biomedicin

De rätta svaren är:

1. Halveringstiden för naturligt förekommande astat är 2 sekunder.
2. Tv-serien där unga greker flyttar hem igen kallas *Returning home*.
3. ROV är förkortning på remotely operated underwater vehicle.
4. Det finns idag 403 adjunkter vid GU.
5. Det tar 25-60 timmar att brodera en akademisk krage.
GU Journalen gratulerar vinnarna!

Skicka ditt svar till GU Journalen, gu-journalen@gu.se. Ange var du arbetar och din postadress så att vi kan skicka biobiljetterna om du vinner.

Vi publicerar även vinnarna i nästa nummer.

GU:s seminarier – ett forum endast för eliten?

”Redan 1891 samlade samhällsengagerade medborgare sina resurser och idéer om en bättre framtid i Göteborgs högskola (...). *Mer än 120 år senare kännetecknas verksamheten fortfarande av uttalat samhällsansvar, närheten till stadens liv och öppenheten mot omvärlden.*”

(Utdrag ur Göteborgs universitets Vision 2020)

JAG UNDRAR VARFÖR det är så svårt (även för mig som är anställd på universitetet) att hitta information om de seminarier som ordnas? Det borde finnas mängder med seminarier som hålls på universitetets åtta olika fakulteter och alla deras institutioner. Jag kan tänka mig att seminarier hålls på olika sätt och i olika konstellationer på våra olika institutioner men jag antar att seminarier ändå är ett inslag som finns på alla delar av universitetet. Och då menar jag inte bara som en undervisningsform på kurser och program utan som ett forum för samverkan och kunskapsutbyte bland universitetets lärare och forskare.

När jag letar efter information om vilka seminarier som planeras hittar jag knappast någonting. På universitetets förstasida finns en länk till den särskilda kalender med öppna event som faktiskt redan finns men som i stort sett bara innehåller uppträdanden från studenter vid Konstrnärliga fakulteten. I medarbetarportalen finns däremot inte någon sådan länk. När jag tittar på de olika fakulteternas och institutionernas hemsidor hittar jag knappt heller någon information om seminarier.

VARFÖR ÄR DET så svårt till och med för universitetets egna anställda att ta del av den kunskap som varje dag produceras vid Göteborgs universitet? Vad jag vet är våra seminarier egentligen redan öppna event som vem som helst kan komma till och delta i. Närheten till stadens liv och öppenheten mot omvärlden är teman som går genom hela universitetets vision 2020. Bland annat sägs: ”Göteborgs universitet är öppet och i levande kontakt med omgivningen,

inbjudande och lättillgängligt.” Men jag frågar mig om det verkligen är så? För vem är det inbjudande och lättillgängligt? För alla göteborgare eller bara för redan registrerade studenter och anställda forskare och lärare?

VISION 2020 BESKRIVER hur universitetet ligger mitt i staden, forskar, utbildar och samverkar samt har ett uttalat samhällsansvar. Den förklarar att vi ska: ”Utveckla befintliga och skapa nya arenor för möten, seminarier och debatt.” ”Vidareutveckla kreativa och gränsöverskridande mötesplatser i samverkan med olika delar av samhället.” ”Stärka utvecklingen av populärvetenskaplig forskningskommunikation.” ”Öka samverkan inom universitetet, såväl mellan olika ämnesområden som mellan akademisk och administrativ personal.” Att ha öppna seminarier som alla anställda, registrerade studenter och även allmänheten kan komma till hade gett allt det som visionens strategier talar om. Att ha öppna och tillgängliga seminarier borde vara grundläggande för universitetet eftersom det skapar en naturlig kontaktyta med ”vanligt folk”, till exempel politiker, lärare, poliser, socialarbetare, vårdpersonal, IT-utvecklare, kommunalanställda, med fler som alla är med och bygger vårt samhälle varje dag. Det skulle vara ett effektivt sätt att stimulera gränsöverskridande samarbeten eftersom människor från olika delar av samhället enkelt kunde möts på seminarierna. Öppna och offentliga seminarier skulle vara ett effektivt sätt att stärka populärvetenskaplig forskningskommunikation.

I vår moderna tid borde det gå för alla intresserade att, via Göteborgs universitets startsida, anmäla sig för ett veckomejl med uppdateringar om planerade seminarier vid universitetets olika fakulteter. Hur svårt kan det vara att ordna?

CECILIA ANDREASSON

UTBILDNINGSADMINISTRATÖR OCH FACKLIGT OMBUD, SAHLGRENSKA AKADEMIN

Läsarbrev

Obegränsad makt alltid farligt

KÄRA PAM,

vi har bara råkats några gånger så det är inte säkert att du minns mig. Under tiden 1980–1996 var jag professor i etnologi vid universitetet. Under den perioden var jag prefekt bortåt femton år och dekan fem–sex år vid Humanistiska fakulteten. Jag har alltså en viss erfarenhet av universitetet. Det jag nu vill ta upp – liksom många andra gjort – är demokratifrågan inom akademien.

Jag börjar i Portugal 1965. Då var jag inbjuden till ett symposium i Cascais. En av beskyddarna var Antonio Salazar, i verkligheten landets diktator. I jämförelse med andra diktatorer verkade han – sett från Sverige – riktigt anständig. Men när jag såg de beväpnade milisgrupperna i Lissabons viktigare gatur korsningar anade jag att jag tagit fel. Samtalen med de portugisiska deltagarna i symposiet bekräftade detta. Den diktatoriska makten drar inga demokratiska gränser men väl gränser mot demokratin.

EGENDOMLIGT NOG blev jag samma år inbjuden till en konferens i DDR, dvs Östtyskland, i Bad Sarow. Uppenbarligen var det en tillfällig liberalisering på gång. Forskare från Frankrike, Schweiz och Västtyskland var också inbjudna. Det vetenskapliga innehållet i konferensen var bra men jag kunde inte undgå att göra iakttagelser om det akademiska systemet i landet. I den ”demokratiska tyska republiken” var det inte demokrati och pluralism som regerade utan den diktatoriska makten. Hemkommen skrev jag en tidningsartikel om detta och blev aldrig mer inviterad till DDR.

Året 1965 konfirmerade för mig en uppfattning jag haft länge, nämligen att obegränsad makt alltid är farlig. Det är här också Göteborgs universitet kommer in i bilden.

IDEN FÖRTRÄFFLIGA GU Journalen nummer 1–2015 finns en intervju med dig om bland annat ett eventuellt återinförande av institutionsstyrelserna. Glädjande nog avvisade du inte tanken å priori. Du aviserar att frågan kommer att tas upp ”i samband med översynen av GU förnyas”. Ja, detta är en ytterst viktig maktfråga. Enligt min mening har det blivit så att rationaliseringen av det akademiska beslutssystemet – som jag själv för övrigt deltog i en gång – har lett till möjligheter till

maktmissbruk. Detta beror inte bara på det beslutssystem som nu har införts. Också tidigare kunde makten koncentreras på ett olyckligt sätt – säkerligen inte alltid förutsett. Till exempel kunde beslutandemakten delegeras inom en fakultet.

LÅT MIG GE ETT hårresande exempel. Den 16–17 november 1985 ägde de första humanistdagarna rum vid universitetet. De blev humanioras ansikte utåt och förblev så ända till år 2008. Många hundra humanister på olika vetenskapliga nivåer engagerade sig i dagarna. Fakulteten publicerade också en Humanistdagbok som hann komma ut under tjugo år. Humanistiska fakulteten inbjöd också till en humanistdag den 8 november. Så blev det inte. Den 3/7 skickar ordföranden i den av fakulteten utsedda Humanistdaggruppen ut ett meddelande med följande inledning: ”Jag talade med NN igår och hon sade att hon tagit beslutet att ställa in årets Humanistdag. Hon lovade att skriva en motivering.” NN var dekan. Så försvann alltså både humanistdagarna och dagbok. Den utlovade motiveringen har jag aldrig sett. Kanske behöll dekanen den för sig själv. Hur som är detta ett skrämmande exempel på hur farlig den missbrukade makten kan vara vid ett universitet.

JAG SKULLE KUNNA ge många andra exempel på akademiskt maktmissbruk, till exempel hur en prefekt genom uppsägning och uppsägningshot kan skrämman en hel institution till foglig tystnad. Men det viktiga är inte så mycket att rada upp skrämmande bilder som att ta upp maktfrågan.

Varje makt behöver en motmakt. Inget system är fulländat – inte ens ett akademiskt beslutssystem med suverän hierarki som det nuvarande. Det sitter alltid ofullkomliga människor i systemet. Det är deras makt som måste balanseras. De må vara aldrig så trevliga dekaner eller prefekter.

Lita i detta fallet på en gammal dekan och prefekt!

Med hälsningar

SVEN B. EK
PROFESSOR EMERITUS I
ETNOLOGI

24 år i samverkans tjänst

Hallå där Jörgen Kyle, kontaktsekreterare och övermarskalk, som i sommar går i pension.

Hur känns det att sluta efter så många år på Göteborgs universitet?

– Som alla nyblivna pensionärer känner man en stark framtidstro. Det ska bli härligt att få styra sin egen tid. Men samtidigt är det ganska läskigt för att man blir av med en del av sin identitet. Denna identitet finns i lokalerna, hos alla kollegor, framför allt på Erik Dahlbergsgatan 11 B som varit min arbetsplats under många år. Jag är en ganska känd person på Göteborgs universitet så det känns förstås tomt att inte få träffa alla kollegor längre i min yrkesroll. Jag har trivts väldigt bra på universitetet.

Hur kom det sig att du började jobba som kontaktsekreterare?

– Först utbildade jag mig till lågstadielärare och under flera år arbetade jag i skolan. Ett tag undervisade jag kinesiska invandrare i svenska. 1987 doktorerade jag i historia. Efter att ha jobbat i en forskargrupp ett par år träffade jag Siv Bondenäs Brink, som senare blev informationschef, och hon skolade in mig i jobbet som kontaktsekreterare vilket innebär att bygga upp GU:s kontakter med organisationer, regionen, kommuner, näringslivet och sjukhuset. Samarbetet mellan det akademiska och det icke-akademiska var inte alls självklart i början så det gällde att gå försiktigt fram. På 90-talet var jag med och startade EU-sekretariatet som blev grunden till den omfattande organisation av forskningsfinansie-

ring, samverkan och affärsjuridik som vi har idag. På ett universitet lever man i ett spänningsfält mellan starka intressen och då är det viktigt att integrera utbildning, forskning, innovation och samverkan, så att de hänger samman. Annars är risken att samhällsuppdraget kommer i kläm.

Du är också känd från doktorspromotionen, berätta!

– Under studenttiden på 70-talet började jag sjunga i Akademiska kören som då hade en marskalksroll. Senare lärde jag känna Roger Palmqvist och Gunnar Dahlström som jobbade med högtiderna. En gång i början av 90-talet skulle jag introducera talarna och valde då att skalda, vilket blev väldigt lyckosamt. Sedan dess har jag varit presentatör och toastmaster och har på så vis haft förmånen att träffa alla nya doktorer under 30 år.

De flesta beskriver dig som artig, kunnig och alltid proppert klädd. Det måste väl ha passat bra i ceremonisammanhang?

– Jag har alltid varit mån om att skapa en god stämning och uppträda respektfullt mot alla. Vissa uppfattar kanske stilen som pretentiös, men jag ser mig som en stolt representant för Göteborgs universitet. Jag tycker det är roligt att stå på scenen.

Vad ska du göra nu när du blir pensionär?

– Jag kommer att fortsätta sjunga i Akademiska kören, men annars har jag inga planer. Jag ska ägna mig åt mig själv och familjen. Så småningom blir det kanske en bok om lokalhistoria.

ALLAN ERIKSSON

Sluta finansiera fossilindustrin!

GENOM DETTA öppna brev uppmanar vi, undertecknad personal vid Göteborgs universitet, att vårt universitet visar ledarskap i omställningen mot ett mer hållbart samhälle genom att divestera sina tillgångar ur fossila bränslen. Därmed stödjer vi Fossil Free-kampanjen vid Göteborgs universitet och de studenter som skrivit under kampanjens namninsamling.

FÖRBRÄNNING AV fossila bränslen gör att vårt samhälle idag står inför en osäker framtid med klimatförändringar och försurning av världshaven. För att undvika de allvarliga konsekvenser, som en uppvärmning av mer än 2 °C medför, måste vi lämna 80 pro-

cent av de hittills kända tillgångarna av fossila bränslen under jord. För att nå detta mål krävs ambitiösa hållbarhetssatsningar och verkligt klimatledarskap från viktiga samhällsaktörer. Genom Göteborgs universitets val att, via fondinnehav, placera sina tillgångar i bolag som utvinner och prospekterar efter kol, olja och gas stöds användningen av fossila bränslen och fossilindustrins fortsatta politiska inflytande. Företag som Shell, Exxon Mobil och Lundin Petroleum visar i nuläget inte tecken på att vilja ändra inriktning på sin verksamhet. I och med att deras affärsidé helt uppenbart är oförenlig med en hållbar och rättvis utveckling är det omoraliskt av univer-

sitetet att profitera på deras verksamhet genom ekonomiskt innehav. Att inte agera i denna fråga skulle stå i strid med universitets vision: "vi prövar alltid de sociala, ekonomiska och ekologiska konsekvenserna i ett längre tidsperspektiv och låter dem påverka vår verksamhet." (Ur Vision 2020)

DÄRFÖR UPPMANAR vi nu Göteborgs universitet att agera! 2015 är året då Göteborg utnämndes till Årets svenska klimatstad av Världsnaturfonden, WWF. 2015 är också året för FN:s omtalade och viktiga klimatförhandlingar under COP21 i Paris. Divesteringsvågen i världen växer och allt fler aktörer världen över väljer

nu bort att placera sina tillgångar i fossilindustrin – från Svenska kyrkan, Örebro stad och Chalmers tekniska högskola i Sverige, till University of Oxford, University of Glasgow, Stanford University och Rockefeller Brothers Fund internationellt. Vi yrkar därför på att Göteborgs universitet ska upphöra med nya placeringar i fossilindustrin, på fem års sikt sälja av allt befintligt ägande i fossilindustrin och på ett transparent sätt redovisa universitetets väg mot en fullbordad divestering.

UNDERTECKNAD AV 107 ANSTÄLLDA VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

NY PÅ JOBBET

BRITT-MARIE APELGREN, docent vid institutionen för pedagogik och specialpedagogik, fortsätter som prodekan vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten fram till 30 juni 2021.

DAVE BEACH är ny professor i konst.

CHRISTIAN BERGER är ny docent i datavetenskap.

WENDY CHABOYER är ny gästprofessor i omvårdnad.

JOHN H.D. ELAND är ny gästprofessor i fysik.

ANNA ELANDER är ny gästprofessor i plastikkirurgi.

JÖRGEN ENGEL är ny senior professor i farmakologi.

ELISABETH FRISK är ny föreståndare vid centrum för affärssystem vid Handels-högskolan.

LENA GIPPERTH har blivit befordrad till professor i miljörett. Hon är också vetenskaplig koordinator vid Havsmiljöinstitutet samt programchef för forskningsprogrammet

SPEQS, som handlar om systemet med miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram.

BENGT GUSTAFSSON är ny senior professor i neurofysiologi.

BJÖRN GUSTAFSSON är ny senior professor i socialt arbete.

RUNE HEDLUND är ny adjungerad professor i ortopedi.

ÅKE INGERMAN, professor vid institutionen för didaktik och pedagogisk profession, är ny dekan vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten (från 1 juli 2015 till och med 30 juni 2021).

LEIF KLEMEDTSSON, professor i geovetenskaper, har utsetts till ledamot i rektors forskarråd.

ERIC KNAUSS är ny docent i Software Engineering.

MY KLOCKAR LINDER har anställts som postdoktor i idéhistoria för ett tvåårigt forskningsprojekt. Hon kommer att titta på barnlöshet ur ett historiskt perspektiv:

i dag betraktas det ofta som ett problem, men för hundra år sedan kan barnlöshet ha varit en förutsättning för vissa grupper av människor, exempelvis kvinnor som ville göra karriär.

KRISTIAN KRISTANSEN är ny senior professor i arkeologi.

Professor **GÖRAN LANDBERG** får uppdraget att bygga upp och leda det nya Wallenberg Centre of Molecular and Translational Medicine vid Göteborgs universitet.

Det nya centrumet är en del av en storsatsning på svensk life science med målet att Sverige ska återta en världsledande position inom området.

- Jag är både glad och hedrad över förtroendet att få vara med och bygga upp det nya centrumet. Det är en fantastisk möjlighet att bidra till utvecklingen av life science regionalt, nationellt men också internationellt, säger Göran Landberg, professor i patologi och idag en av sex områdeschefer på Sahlgrenska universitetssjukhuset.

DAVID LANGLET är ny professor i havs- förvaltningsrätt. Han är särskilt intresserad av kemikalierreglering, olika klimatpolitiska åtgärder och energiinfrastruktur, däribland de rättsliga förutsättningarna för geologisk lagring av koldioxid samt energieffektivisering i kommunägda bostadsområden samt transnationella havsbaserade pipelines.

ANDREAS LILJEGREN är ny docent vid institutionen för socialt arbete.

KAISA MANNERKORPI har befordrats till professor i fysioterapi med inriktning mot smärta och rörelseorganen.

KJELL OLMARKER har befordrats till professor i anatomi.

ANDREA PHILIPS är ny professor i konst.

INGRID PRAMLING SAMUELSSON är ny senior professor i pedagogik, med inriktning mot de tidiga barnåren.

KRISTINA HAGSTRÖM STÅHL är ny professor i performativa konstarter.

MIKAEL SVENSSON är ny professor i tillämpad hälsoekonomi med inriktning mot registerforskning.

MATTHIAS TICHY är ny docent i datavetenskap.

UTMÄRKELSER

Ellen Johansson, doktorand vid institutionen för biomedicin, får Sahlgrenska akademins studentkårs pedagogiska pris Pedalen. I sin undervisning inom anatomi använder

hon bland annat en virkad bukhinna och ett lakan. Förutom ära och berömmelse består priset av en vandringspokal och ett diplom (fotograf: Mobina Chaudhry).

Katarina Stjernfelt, universitetsadjunkt vid institutionen för socialt arbete, har belönats med Göta Studentkårs samhällsvetarsektions Pedagogiska Pris 2015. Katarina Stjernfelt undervisar sedan höstterminen 2014 på kursen *Juridik för det sociala arbetet* på Socionomprogrammet vid institutionen för socialt arbete. I motiveringen framgår att Katarina undervisar på ett sätt som inspirerar studenterna vid socionomprogrammet att vilja lära sig mer. Dessutom ser hon alla studenter och arbetar för att alla ska hänga med.

Ylva Ulfsdotter Eriksson, docent i sociologi, tilldelas Magnus Söderström-priset för sina insatser i nätverket *Human-, Industrial-, and Employment Relations*. Det är ett nätverk för forskning om arbetsmarknads- och arbetslivsfrågor med inriktning mot personalvetenskap.

Richard Neutze, professor vid Göteborgs universitet, är en av fem nyskapande forskare som får ta emot det prestigefulla Göran Gustafssonpriset 2015.

Göran Gustafssonprisen är de mest eftertraktade och prestigefyllda prisen bland yngre forskare i Sverige. Professor Richard Neutze får priset för "för utveckling och tillämpning av metoder att studera proteiners struktur och dynamik med röntgenspridning".

Agnes Wold, professor vid institutionen för biomedicin, är en av ledamöterna i Helene Hellmark Knutssons nationella expertgrupp för ökad jämställdhet i högskolan. Gruppen ska

dels komma med idéer och förslag inför den stora forskningsproposition hösten 2016. Dels ska gruppen i slutet av 2016 avrapportera sina huvudsatsningar för ökad jämställdhet i akademien.

Julia Prentice, universitetslektor i svenska som andraspråk, får Svenska Akademiens stipendium till postdoktorala språkforskare på 50 000 kronor. Stipendiet, som inrättades 2002, delas ut som stöd och belöning till disputerade forskare för värdefulla bidrag till kannedomen om svenska språket.

I början på mars hölls den årliga regionalfinalen Unga Forskare i Göteborg, där gymnasieelever ställer ut sina gymnasiearbeten och bedöms av en jury bestående av forskare från Göteborgs universitet och Chalmers. I år gick fem projekt vidare till den stora finalen i Stockholm, där två av projekten belönades. Klara Carlström från IHGR och Linnéa Popa från Hvitfeldska vann var sin plats i den internationella tävlingen ISWEEP, som äger rum i Houston, USA senare i år.

Pedagogiskt pris till ett lärarlag Lärarutbildningsnämndens pedagogiska pris 2015 går till en grupp lärarutbildare för deras arbete med att utveckla förskollärarprogrammet. Detta har skett i nära dialog med studenterna där deras erfaren-

heter tagits tillvara och ligger till grund för programutvecklingen.

Lärarna som tilldelas priset är **Maria Gustavson, Ann-Katrin Svärd, Torgeir Alvestad, Solveig Sotevik, Maria Reis, Anneline Sander, Christina Ekström och Ann-Charlotte Mårdsjö Olsson**.

Humanistiska fakultetens pedagogiska pris går till **Juan Velasquez**, universitetslektor i genusvetenskap; **Joseph Trotta**, universitetslektor i engelska samt **Maia Andréasson**, universitetslektor i svenska.

Lektor Kerstin Wiklander får Naturvetenskapliga fakultetens pedagogiska pris. Enligt motiveringen beror det på hennes uppskattade insatser som lärare i matematisk statistik.

Abby Peterson, professor vid institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, har utsetts till ledamot i the Panel on Social Progress, samhällsvetenskapens motsvarighet till FN:s klimatpanel. Syftet med panelen är att kunna dra nytta av världens samlade forskning på området för att så småningom arbeta fram förslag på åtgärder som minskar de sociala klyftorna i världen.

Ruben Östlund och Erik Hemmendorff har tilldelats Västra Götalandsregionens kulturpris 2015. Ruben Östlund, professor i film på Akademin Valand, har bland annat regisserat filmen *Turist*, som var det svenska bidraget till Oscarsgalan 2015. Erik Hemmendorff är utbildad vid Högskolan för film och fotografi och är bland annat producent för *Turist*. Priset delades ut den 9 juni.

Camilla Hesse och Margareta Jernås har av Sahlgrenska akademins studentkår och biomedicinska utbildningsrådet tilldelats priset Guldtackan. Camilla Hesse, universitetslektor och programansvarig, har gjort betydelsefulla insatser både när det gäller hela programmet men även i enskild kurs: *klinisk kemisk, hematologisk och blodgruppsserologisk metodik*. Hon har också varit aktiv och arbetat med internationalisering för utbyte av studenter och lärare i tio olika länder. Docent Margareta Jernås prisas för sin otroliga hjälpsamhet, för att hon ser bristerna i utbildningen och för sin vilja att förändra dem. Hon tar allas åsikter på största allvar och är den kursansvariga studenterna vill ha i alla kurser.

NYA HEDERSDOKTORER

Sahlgrenska akademien: **Sharon Fonn** är professor i folkhälsovetenskap vid University of Witwatersrand i Johannesburg, Sydafrika. Hon är initiativtagare och en av

ledarna för projektet CARTA - Consortium for Advanced Research Training in Africa. Sahlgrenska akademien och Göteborgs universitet deltar som partner i projektet, som handlar om att hitta nya sätt att stödja forskarutbildning i södra Afrika.

Professor Mariano Sanz är chef vid avdelningen för parodontologi, odontologiska fakulteten vid University Complutense i Madrid, Spanien. Han har publicerat över 200 vetenskapliga artiklar och bokkapitel, och är en av världens mest anlitade föreläsare inom odontologi.

Salim Yusuf är professor i medicin vid Department of Clinical Epidemiology and Biostatistics, McMaster University, Hamilton, Kanada. Han leder Cardiovascular

Research, Heart and Stroke Foundation of Ontario och är verkställande direktör för Population Health Research Institute i Hamilton. Han är också president för World Heart Federation 2015–2016. Han har länge samarbetat med forskare inom Göteborgs universitet.

Naturvetenskapliga fakulteten: Zhisheng An, professor vid Institute of Earth Environment, Chinese Academy of Sciences, Kina, får utmärkelsen för sina exceptionella

insatser när det gäller förståelse av dynamiken kring asiatiska monsuner och den globala klimatförändringen.

Jörn Thiede, professor vid Helmholtz-Center for Ocean Research GEOMAR, Kiel, Tyskland får utnämningen för sitt betydande arbete inom området marina vetenskaper.

Utbildningsvetenskapliga fakulteten: Professor Milbrey Wallin McLaughlin, Stanford University, USA, är en ledande forskare inom området utbildning och utbildningspolitik. Hon leder ett antal stora forskningsprogram som arbetar med utbildningsreformer, utvärdering och innovation, lärares lärande, ungdomar och ungdomsorganisationer, samt studier i språk och socialisering. **Kathy Sylva**, University of Oxford, England, är en av Eu-

ropas främsta forskare inom pedagogisk psykologi där hon bidragit med mycket ny och fördjupad kunskap av relevans för det barn- och förskolepedagogiska forskningsfältet.

Samhällsvetenskapliga fakulteten: Donatella della Porta, professor vid European University Institute i Florens, forskar om sociala rörelser, politiskt våld, terrorism, korruption och polis. **Claes Gustafsson** är professor emeritus i industriell ekonomi och organisation.

EVENEMANG

Riskbruk, missbruk och beroende den 8 oktober 2015

Center for Education and Research on Addiction (CERA) vid Göteborgs universitet inbjuder till en inspirerande och kompetenshöjande heldag om ny forskning på området riskbruk, missbruk och beroende. Evenemanget vänder sig till den som arbetar med dessa frågor inom hälso- och sjukvård, kriminalvård, politik, kommun eller och universitet.

Datum och tid: Torsdagen den 8 oktober 2015 (heldag)

Plats: Konferenscentrum Wallenberg, Göteborgs universitet.

Pris: 495 SEK (förmiddagsfika, lunch, eftermiddagsfika ingår).

Anmälan till konferensen har nu öppnats: <http://grbookit.grkom.se/aktivitet/6049>

Sista anmälningsdag är 17 september.

NYA BÖCKER

De samhällseliga institutionernas kvalitet

QoG-institutet tilldelades 2007 anslag av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Detta är programmets slutrapport som sammanfattar de viktigaste

forskningsresultaten från de första tio årens forskning. Programmets forskare kan visa att korrupta, inkompetenta och

på annat sätt dysfunktionella samhällsinstitutioner är en viktig orsak till fattigdom och mänskligt lidande.

Institutionerna går dock att förändra genom politisk handling. Det handlar om hur man rekryterar offentliga tjänstemän, i vilken mån kvinnor ges tillträde till politiska poster, utbildningssystemets konstruktion och skatteväsendets utformning.

Boken består av sex kapitel samt en kort sammanfattning. Ansvarig för rapporten är Bo Rothstein, professor i statsvetenskap.

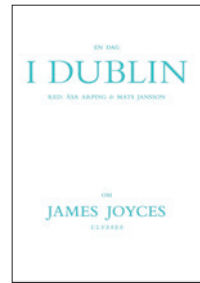
Bok om feminism

Feministiskt tänkande och sociologi heter en ny bok om aktuella feministiska teorier och om hur de används. Redaktörer är Sofia Björk, Anna Hedenus

och Oksana Shmulyar.

Ett tjugotal författare presenterar feministiska teorier och begrepp och hur de samverkar och överlappar varandra. I bokens andra del beskrivs hur dessa teorier tillämpas inom olika forskningsfält för att förstå samhället.

James Joyce väcker ständigt nya frågor Litteraturvetarna Åsa Arping och Mats Jansson är redaktörer för boken *En dag i Dublin*. Om James Joyces *Ulysses*. Vo-

lymen innehåller arton texter om James Joyces klassiker samt en cd med ett hörspel av Ole Lützow-Holm, fritt efter artonde kapitlet i *Ulysses*, med Lena Endre i rollen som Molly Bloom.

- Ett kriterium för att en bok ska kunna kallas klassiker är att den kan läsas om. Det kan verkligen den här texten som är outtömlig, säger Mats Jansson.

- Många av de frågor vi undersöker idag, som genus och postkolonialism, finns redan här, påpekar Åsa Arping.

Vad ser du mest fram emot i sommar?

Lennart Fridemhof
servicetekniker på
Campusservice Vasa

- Jag ska ha semester i två omgångar. Förutom en del målningarbete på huset ska jag åka på biresa till Hästrikets Biodlarförening i Tingsryd med besök på Kurrebo idé- och visnings-trädgård i Urshult. Jag är en inbiten biodlare sedan många år och söker inspiration från olika håll för att erbjuda en så god närmiljö som möjligt för mina bin.

Åsa Tivesten
professor och överläkare vid institutionen för medicin

- Efter en intensiv vår ser jag fram emot att ta dagen som den kommer, vara ute i naturen och tillbringa mer tid med min familj. Jag har två barn som fyller 9 och 11 år i slutet av sommaren.

Caroline Berggren
universitetslektor vid institutionen för pedagogik och specialpedagogik

- Semester! Men eftersom jag inte kan ha semester hela sommaren, så blir det jobb också. Då ser jag fram emot att sitta i skuggan under min balkong och arbeta. Där kan jag jobba utan att det blänker på skärmen och utan att jag blir "såsig" i huvudet av värmen - för det ska ju bli en varm sommar! Där tänker jag de bästa tankarna på hela året!

Björn Rombach
professor och prefekt vid Förvaltningshögskolan

- Jag ser fram emot att komma ut som 60+. Jag hoppas att mitt sommarliv utomhus äntligen blir oproblematiskt för min omgivning. Denna sommar kommer det att passa att gå i solhatt även mulna dagar, att läsa i skuggfåtöljen istället för att ha skoj och att vägra bada i naturen. Låt honom sitta - han är ju redan 60+. Visst låter det underbart!

Karin Westin Tikkanen
postdoktor i latin

- Vår stundande semesterresa till Italien! Jag älskar Italien, och som doktorand bodde jag - inte helt oväntat - flera år i Rom. Rom kan dock vara lite svårt att ta sig runt i när man har små barn, så i år har vi hyrt ett hus i den lilla staden Blera, i norra Lazio. Blera är känt bland annat för sina etruskiska utgrävningsområden, men kanske framför allt för sin lokala, helt sagolika olivolja.

MIGRATION PÅ ÅRETS GLOBAL WEEK

Arbetet med Global Week 2015 pågår nu för fullt. Nytt för i år är att veckan koncentreras till en enda plats under tre dagar: 16–18 november på Pedagoggen. Förhoppningen är att koncentrationen i tid och plats ska ge bra möjlighet till deltagande, spontana möten, fokus samt väl utnyttjad tid.

Medarbetare från olika delar av universitetet arbetar just nu för fullt tillsammans med studenter från Brännpunkt Europa och Utrikespolitiska föreningen. Den största delen av programmet vänder sig till studenter, men det finns också mycket som kan intressera medarbetare eller blivande studenter.

På <http://globalweek.gu.se/> finns mer information. Du kan också kontakta projektledaren Gabriella Olshammar: Gabriella.olshammar@gu.se.

“Ur mylla till majestätiska ekar”

Den är ett pålitligt försommartecken, professorsinstallationen vid Göteborgs universitet.

DEN 22 MAJ VAR det dags för traditionsenlig installation av 46 nya professorer under en stilfull högtid på Konserthuset.

I sitt tal kommenterade rektor bland annat att högskolepolitiken i och med senaste regeringsskiftet fått ett delvis ändrat fokus:

– Den rödgröna regeringen satsar på utbyggd högskoleutbildning och höjd kvalitet. Det låter bra, men jag hoppas verkligen att forskningsmedel knyts till den utbyggnaden och att den satsning som tidigare gjorts på medicinsk, teknisk och naturvetenskaplig forskning också får gälla för samhällsvetenskap, humaniora och konst, sade hon.

HELENA BRISBY, Sahlgreńska akademien, ansåg i sitt fakultetstal att det är fascinerande att människan i nästan 50 år kunnat resa till månen men fortfarande inte vet varför man får en så vanlig, banal, men besvärlig åkomma som ryggsnitt.

Ingrid Elam, Konstnärliga fakulteten, uppehöll sig under sitt tal åt professorn i litteraturen, en gestalt som framstår som främmande och svår att förstå:

– I romanlitteraturen från 1800-talet och några decennier framåt var professorn en genial men ondskefull man. Men det finns även positiva exempel!

PER KARLSSON, vice ordförande för Göteborgs universitets studentkårer, liknade istället professorn vid en majestätisk ek – passande eftersom 22 maj är den internationella dagen för biologisk mångfald:

– Stadigt förankrad i jorden har du sträckt dig ur den akademiska myllan, upp mot kunskapens trädtoppar för att idag tillsammans med dina kollegor utgöra en akademins gigant, en majestätisk ek som blickar ut över det landskap du själv varit med att forma.

För uppskattade musikaliska inslag stod studenter från Högsolan för scen och musik samt Göteborgs akademiska kammarkör.

TEXT: TORSTEN ARPI
FOTO: JOHAN WINGBORG

Ovan: Studentmarskalkar tar en paus efter ceremonin.
Till vänster: Adrian Hyde-Price, ny professor i statsvetenskap.

Vad betyder professorstiteln för dig, privat och professionellt?

Jonas Linderoth, professor i pedagogik:
– Jag ser den som ett erkännande för spelforskningen. Spel är ett förbisett medium. Jag har ofta känt mig som klassens clown med mitt forskningsintresse, detta är något av en revansch. En aning tårögd är jag idag över att min mamma inte fick chansen att uppleva detta.

Helena Brisby, professor i ortopedi med särskild inriktning mot ryggsjkiurgi:
– Den är ett kvitto på att det man gör har en viss betydelse. Eventuellt blir man lite mer lyssnad på även om jag inte tycker att titlar är så viktiga. Det är självklart roligt att bli professor, kanske är det roligare än att sedan vara det.

Karin Wagner, professor i konst- och bildvetenskap:
– Konst- och bildvetenskap är ett ganska litet men viktigt ämne med tanke på att så mycket i kulturen bygger just på bilder. Det finns inte många professorer inom ämnet idag. Att jag blivit professor innebär att jag blir en talesperson på ett annat sätt.